

HE 53/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta eurooppalaisessa poliisiyhteistyössä sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta eurooppalaisessa poliisiyhteistyössä. Laissa annettaisiin automaattista tietojen hakua ja tietojenvaihtoa poliisiyhteistyössä koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta eli niin kutsuttua Prüm II -asetusta koskevat täydentävät säännökset poliisirekisteritietojenvaihdosta sekä tietojen käytöstä kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia. Lakiin tehtäisiin Prüm II-asetuksesta aiheutuvat tekniset muutokset.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun eurooppalainen poliisirekisterihakemistojärjestelmä otetaan Euroopan komission täytäntöönpanosäädöksellä käyttöön.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksen pääasiallinen sisältö	4
3 Nykytila ja sen arviointi	25
3.1 DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietojen vaihto	25
3.2 Kasvokuvien vaihto	29
3.3 Tietojensaanti toisten jäsenvaltioiden poliisirekistereistä	29
3.4 Kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistaminen	30
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	31
4.1 Keskeiset ehdotukset	31
4.2 Pääasialliset vaikutukset	31
4.2.1 Yhteiskunnalliset vaikutukset	31
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	32
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	33
4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin sekä tietosuojaan	33
4.2.5 Tiedonhallintavaikutukset	37
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	37
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	37
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	38
6 Lausuntopalaute	40
6.1 Viranomaiset, toimivaltuudet ja tehtävät	40
6.2 Muut lausunnoissa esille tulleet huomiot	41
7 Säännöskohtaiset perustelut	42
7.1 Laki automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta eurooppalaisessa poliisiyhteistyössä	42
7.2 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa	48
8 Voimaantulo	48
9 Toimeenpano ja seuranta	49
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	50
10.1 Kansallinen liikkumavara	50
10.2 Oikeus elämään, yksityiselämän suoja ja tietosuoja	51
10.3 Tietojen käyttötarkoitussidonnaisuus	52
LAKIEHDOTUKSET	54
1. Laki automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta eurooppalaisessa poliisiyhteistyössä	54
2. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta	57
LIITE	59
RINNAKKAISTEKSTI	59
2. Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta	59

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välillä rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajatylittävän rikollisuuden ja laittoman muuttoliikkeen torjumiseksi tehty sopimus (*jäljempänä Prümin sopimus*) tuli Suomen osalta voimaan 17 päivänä kesäkuuta 2007 (SopS 53 ja 54/2007). Sopimus sisältää DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietojen vaihtamista, rajatylittävää operatiivista yhteistyötä sekä terrorismin ja laittoman muuttoliikkeen torjumista koskevia määräyksiä. Sopimuksessa on myös tietosuojaa koskevia määräyksiä. Prümin sopimus on oikeudelliselta muodoltaan tavanomainen kansainvälinen sopimus. Sopimukseen sisältyvät toimet kuuluvat EU:n toimivaltaan, mutta sitä ei ole valmisteltu unionin rakenteissa, vaan hallitusten välisesti. Prümin sopimuksen 47 artiklan 1 kohdan mukaan EU:n säännöksillä on etusija sopimuksen määräyksiin nähden ja EU:n säännöksiä sovelletaan sopimuksen määräysten sijasta.

Suurin osa Prümin sopimuksen määräyksistä sisällytettiin EU:n säännöstöön rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi neuvoston päätöksellä (2008/615/YOS), *jäljempänä Prüm-päätös*. Prüm-päätöstä sovelletaan Prümin sopimuksen vastaavien määräysten sijasta. Prüm-päätöksellä tehostettiin jäsenvaltioiden välistä tietojenvaihtoa. Prüm-päätökseen liittyy myös rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi tehdyn päätöksen 2008/615/YOS täytäntöönpanosta neuvoston päätös (2008/616/YOS), *jäljempänä Prüm-päätöksen täytäntöönpanopäätös*. Kyseinen Prüm-päätöksen täytäntöönpanopäätös sisältää hyvin teknisiä ja yksityiskohtaisia säännöksiä Prüm-päätöksen kattamista DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietojen vaihdosta sekä yhteisistä operaatioista. Sekä Prüm-päätös että Prüm-päätöksen täytäntöönpanopäätös ovat suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessa. Osa Prüm-päätöksen säännöksistä edellytti kuitenkin kansallisia täytäntöönpanosäännöksiä ja sen johdosta annettiin laki rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi tehdyn neuvoston päätöksen eräiden säännösten täytäntöönpanosta (1207/2011).

Komission mukaan DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietojen vaihdolla rikosten estämiseksi ja tutkimiseksi on keskeinen merkitys Euroopan unionin ja sen kansalaisten turvallisuudelle. Prüm-päätös ja Prüm-päätöksen täytäntöönpanopäätös ovat auttaneet luomaan yhteisiä EU-tason sääntöjä, standardeja ja vaatimuksia, jotka helpottavat tiedonvaihtoa ja edistävät kansallisten tietokantojen yhteensopivuutta. Prüm-päätösten hyväksymisen jälkeen EU:ssa on kuitenkin tehty monia toimia lainvalvontaviranomaisten tiedonvaihdon kehittämiseksi. Prüm-päätökseen ja Prüm-päätöksen täytäntöönpanopäätökseen sisältyvät säännökset ovat vanhentuneet, sillä rikostekninen tutkimus ja teknologia ovat kehittyneet merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Prüm-päätösten täytäntöönpano on myös ollut joissakin jäsenvaltioissa hidasta ja kahdenvälisiä yhteyksiä kaikkien jäsenvaltioiden välillä ei ole rakennettu. Lisäksi osuman jälkeiset toimet perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön, minkä seurauksena tiedonvaihdossa voi olla suuria viiveitä.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Komissio antoi 8.12.2021 ehdotuksen asetukseksi automaattisesta tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä (jäljempänä *Prüm II -asetus*) (COM(2021) 784 final). Ehdotuksella muutettiin Prüm-päätöstä ja Prüm-päätöksen täytäntöönpanopäätöstä sekä asetusta (EU)2018/1726 vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavasta Euroopan unionin virastosta (eu-LISA) ja rajoja, viisumipolitiikkaa, poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä sekä turvapaikka- ja muuttoliikeasioita koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuutta koskevia asetuksia (EU)2019/817 ja (EU)2019/818.

Valtioneuvosto antoi Prüm II –asetusehdotuksesta kirjelmän U 9/2022 vp ja jatkokirjelmän UJ 10/2022 vp. Eduskunnan perustuslakivaliokunta antoi asiasta lausunnon PeVL 12/2022 vp, hallintovaliokunta lausunnot HaVL 10/2022 vp ja HaVL 15/2022 vp. Suuri valiokunta hyväksyi eduskunnan kannat SuVEK 43/2022 vp, SuVEK 57/2022 vp ja SuVEK 72/2022 vp.

Prüm II –asetus tuli voimaan 25.4.2024. Sen soveltaminen alkaa vaiheittain komission täytäntöönpanosäädöksillä määritettävänä päivinä.

Hallituksen esityksen valmistelu

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomi vaikuttaa EU:ssa siihen, että tietojenvaihtoa eri EU-maiden viranomaisten välillä lisätään terrorismin ja muun rikollisuuden torjumisen tehostamiseksi. Hallitus myös poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa.

Sisäministeriö asetti 15.7.2024 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen Prüm II –asetuksen edellyttämistä muutoksista kansalliseen lainsäädäntöön. Työryhmän tehtävänä oli tarkastella Prüm II –asetuksen antamaa kansallista liikkumavaraa ja arvioida tulisiko liikkumavara hyödyntää kansallisesti. Siltä osin, kun oli kyse lainsäädäntömuutoksista, tuli esitys laatia hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi päättyy 30.6.2026. Työryhmään osallistuivat sisäministeriön poliisiosasto, sisäministeriön rajavartio-osasto, sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosasto, Poliisihallitus, keskusrikospoliisi ja Tulli. Työryhmä kuuli valmistelun aikana asiantuntijaa oikeusministeriöstä.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa [https://intermin.fi/hankkeet/ tunnuksella SM018:00/2024](https://intermin.fi/hankkeet/tunnuksella/SM018:00/2024).

2 EU-säädöksen pääasiallinen sisältö

I luku

Yleiset säädökset

Asetuksen **1 artiklassa** määritellään asetuksen kohde. Asetuksessa vahvistetaan puitteet jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten väliselle tietojen haulle ja vaihdolle (Prüm II - puitteet) vahvistamalla

- a) DNA-tunnisteiden, sormenjälkitietojen, tiettyjen ajoneuvorekisteritietojen, kasvokuvien ja poliisirekisteritietojen automaattiseen hakuun sovellettavat ehdot ja menettelyt; ja

- b) säännöt, jotka koskevat perustietojen vaihtoa biometrisiä tietoja koskevan vahvistetun vastaavuuden jälkeen.

Asetuksen **2 artiklan** mukaan tarkoituksena on tehostaa rajatylittävää yhteistyötä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston 4 ja 5 lukuun kuuluvissa asioissa, erityisesti helpottamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa.

Asetuksen tarkoituksena on myös mahdollistaa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille kadonneiden henkilöiden etsintä rikostutkinnan yhteydessä tai humanitaarisista syistä ja vainajien tunnistaminen 29 artiklan mukaisesti edellyttäen, että näille viranomaisille on annettu valtuudet tehdä tällaisia etsintöjä ja toteuttaa tällaisia tunnistamisia kansallisen lainsäädännön nojalla.

Asetuksen **3 artiklan** mukaan asetusta sovelletaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustettuihin tietokantoihin, joita käytetään DNA- tunnistajien, sormenjälkitietojen, tiettyjen ajoneuvorekisteritietojen, kasvokuvien ja poliisirekisteritietojen automaattiseen siirtoon.

Artiklassa 4 säädetään asetuksessa käytetyistä määritelmistä. Asetuksessa tarkoitetaan:

1. 'DNA-alueilla' DNA:n kohtia, jotka sisältävät ihmisen analysoidun DNA-näytteen tunnistamisen mahdollistavia ominaisuuksia;
2. 'DNA-tunnisteella' kirjain- tai numerokoodia, joka esittää DNA-alueiden joukkoa tai erityistä molekyyliarakennetta eri DNA-alueilla;
3. 'DNA-viitetiedoilla' DNA-tunnistetta ja 7 artiklassa tarkoitettua viitenumeroa;
4. 'tunnistetulla DNA-tunnisteella' tunnistetun henkilön DNA-tunnistetta;
5. 'tunnistamattomalla DNA-tunnisteella' DNA-tunnistetta, joka on kerätty rikostutkinnan yhteydessä ja joka kuuluu toistaiseksi tunnistamattomalle henkilölle, jäljistä saatu DNA-tunniste mukaan lukien;
6. 'sormenjälkitiedoilla' sormenjälkien kuvia, latenttien sormenjälkien kuvia, kämmenjälkien kuvia, latenttien kämmenjälkien kuvia ja tällaisten kuvien malleineita (koodatut pienet yksityiskohdat), jotka on tallennettu ja joita käsitellään automatisoidussa tietokannassa;
7. 'sormenjälkitietojen viitetiedoilla' sormenjälkitietoja ja 12 artiklassa tarkoitettua viitenumeroa;
8. 'tunnistamattomilla sormenjälkitiedoilla' sormenjälkitietoja, jotka on kerätty rikostutkinnan yhteydessä ja jotka kuuluvat toistaiseksi tunnistamattomalle henkilölle, jäljistä saadut sormenjälkitiedot mukaan lukien;
9. 'tunnistetuilla sormenjälkitiedoilla' tunnistetun henkilön sormenjälkitietoja;
10. 'yksittäistapauksella' yksittäistä tiedostoa, joka liittyy rikoksen ennalta estämiseen, paljastamiseen tai tutkimiseen, kadonneen henkilön etsimiseen tai tunnistamattomien vainajien tunnistamiseen;
11. 'kasvokuvalla' digitaalista kuvaa kasvoista;

12. 'kasvokuvien viitetiedoilla' kasvokuvaa ja 21 artiklassa tarkoitettua viitenumeroa;
13. 'tunnistamattomalla kasvokuvalla' kasvokuvaa, joka on kerätty rikostutkinnan yhteydessä ja joka kuuluu toistaiseksi tunnistamattomalle henkilölle, jäljistä saatu kasvokuva mukaan lukien;
14. 'tunnistetulla kasvokuvalla' tunnistetun henkilön kasvokuvaa;
15. 'tiedoilla' DNA-tunnisteita, sormenjälkitietoja tai kasvokuvia;
16. 'aakkosnumeerisilla tiedoilla' kirjainten, numeroiden, erikoismerkkien, välilyöntien ja välimerkkien avulla esitettyjä tietoja;
17. 'vastaavuudella' vastaavuutta, jonka tuottaa jossakin tietokannassa olevien henkilötietojen automaattinen vertailu;
18. 'mahdollisella vastaavuudella' tietoja, jotka ovat tuottaneet vastaavuuden;
19. 'pyynnön esittäväällä jäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, joka suorittaa haun Prüm II -puitteiden avulla;
20. 'pyynnön vastaanottavalla jäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, jonka tietokannoissa pyynnön esittävä jäsenvaltio suorittaa haun Prüm II -puitteiden avulla;
21. 'poliisirekisteritiedoilla' epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden biografisia tietoja, jotka ovat saatavilla rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi perustetuissa kansallisissa tietokannoissa;
22. 'pseudonymisoinnilla' direktiivin (EU) 2016/680 3 artiklan 5 alakohdassa määriteltyä pseudonymisointia;
23. 'epäillyllä' direktiivin (EU) 2016/680 6 artiklan a alakohdassa tarkoitettua henkilöä;
24. 'henkilötiedoilla' direktiivin (EU) 2016/680 3 artiklan 1 alakohdassa määriteltyjä henkilötietoja;
25. 'Europolin tiedoilla' kaikkia Europolin asetuksen (EU) 2016/794 mukaisesti käsittelemiä operatiivisia henkilötietoja;
26. 'toimivaltaisella viranomaisella' kaikkia viranomaisia, joiden toimivalta kattaa rikosten ennalta estämisen, paljastamisen tai tutkimisen, tai kaikkia muita elimiä tai yksiköitä, joille on jäsenvaltioiden lainsäädännössä annettu tehtäväksi käyttää julkista valtaa tai valtuuksia rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen tai tutkimiseen;
27. 'valvontaviranomaisella' jäsenvaltion direktiivin (EU) 2016/680 41 artiklan nojalla perustamaa riippumatonta viranomaista;
28. 'SIENAlla' Europolin asetuksen (EU) 2016/794 mukaisesti hallinnoimaa ja kehittämää suojatun tiedonvaihdon verkkosovellusta;
29. 'poikkeamalla' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2555 6 artiklan 6 alakohdassa määriteltyä poikkeamaa;

30. 'merkittävällä poikkeamalla' poikkeamaa, paitsi jos kyseisellä poikkeamalla on vähäinen vaikutus ja se todennäköisesti tunnetaan jo hyvin menetelmän tai teknologian osalta;
31. 'merkittävällä kyberuhkalla' kyberuhkaa, jolla saatetaan aiheuttaa, jolla kyetään aiheuttamaan ja jolla on tarkoitus aiheuttaa merkittävä poikkeama;
32. 'merkittävällä haavoittuvuudella' haavoittuvuutta, joka todennäköisesti johtaa merkittävään poikkeamaan, jos sitä käytetään hyväksi.

II luku

Tietojenvaihto

Luku jakautuu kuuteen jaksoon.

Jaksossa 1 säädetään DNA-tunnisteista.

Artiklan 5 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kansallisten DNA-tietokantojensa DNA-viitetietojen saatavuus muiden jäsenvaltioiden ja Europolin asetuksen nojalla tekemiä automaattisia hakuja varten. Tunnistamattomat DNA-tunnisteet on voitava tunnistaa sellaisiksi.

Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksen täsmentääkseen vaihdettavan DNA-tunnisteen tunnistamisen mahdollistavat ominaisuudet.

Artiklassa 6 säädetään DNA-tunnisteiden automaattisesta hausta. Rikosten tutkimista varten jäsenvaltioiden on muodostaessaan ensimmäisen yhteyden reitittimeen kansallisten yhteyspisteidensä kautta tehtävä automaattinen haku vertailemalla kaikkia DNA-tietokantoihinsa tallennettuja DNA-tunnisteita kaikkiin kaikkien muiden jäsenvaltioiden DNA-tietokantoihin ja Europolin tietoihin tallennettuihin DNA-tunnisteisiin. Ensimmäisen kerran jälkeen jäsenvaltioiden tulee rikosten tutkimista varten tehdä kansallisten yhteyspisteidensä kautta automaattisia hakuja vertailemalla kaikkia DNA-tietokantoihinsa lisättyjä uusia DNA-tunnisteita kaikkiin kaikkien muiden jäsenvaltioiden DNA-tietokantoihin ja Europolin tietoihin tallennettuihin DNA-tunnisteisiin. Jos edellä tarkoitettuja hakuja ei ole voitu toteuttaa, asianomainen jäsenvaltio voi sopia kahdenvälisesti jokaisen muun jäsenvaltion kanssa ja Europolin kanssa niiden tekemisestä myöhemmässä vaiheessa. Hakuja saa tehdä vain yksittäistapausten yhteydessä ja pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen. Jos automaattinen haku osoittaa, että toimitettu DNA-tunniste vastaa pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tietokantaan tai tietokantoihin tallennettuja DNA-tunnisteita, pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallinen yhteyspiste saa automaattisesti DNA-viitetiedot, joiden osalta vastaavuus on löydetty.

Lisäksi artiklassa säädetään kahden DNA-tunnisteen välisen vastaavuuden vahvistamisesta.

Artiklassa 7 säädetään DNA-tunnisteiden viitenumeroista.

Artiklassa 8 säädetään DNA-tunnisteiden vaihtoa koskevista periaatteista. Jäsenvaltioiden tulee toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan muihin jäsenvaltioihin tai Europolille lähetettävien DNA-viitetietojen luottamuksellisuus ja eheys, niiden salaus mukaan lukien. Kunkin jäsenvaltion ja Europolin on varmistettava, että niiden lähettämät DNA-tunnisteet ovat riittävän hyvälaatuisia automaattista vertailua varten. Komissio vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä vähimmäislaatustandardin DNA-tunnisteiden vertailun

mahdollistamiseksi. Lisäksi komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään asiaankuuluvat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit, joita jäsenvaltiot ja Europol käyttävät DNA-tunnisteiden vaihdossa.

Artiklassa 9 säädetään DNA-tunnisteita koskevia pyyntöjä ja vastauksia koskevista säännöistä. Artiklassa on luetteloitu tiedot, jotka DNA-tunnisteiden automaattista hakua koskeva pyyntö saa sisältää. Samoin kuin tiedot, jotka pyyntöön annettu vastaus saa sisältää. Vastaavuudesta ilmoitetaan automaattisesti vain, jos automaattisessa haussa on löytynyt vastaavuus DNA-alueiden vähimmäismäärälle. Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa tätä tarkoitusta varten täsmennetään DNA-alueiden vähimmäismäärä.

Jaksossa kaksi säädetään sormenjälkitiedoista.

Artiklassa 10 säädetään sormenjälkitietojen viitetiedoista. Jäsenvaltioiden on varmistettava rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi perustetun kansallisen tietokantansa tai perustettujen kansallisten tietokantojensa sormenjälkitietojen viitetietojen saatavuus. Sormenjälkitietojen viitetiedoissa ei saa olla mitään yksilön välittömän tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja. Tunnistamattomat sormenjälkitiedot on voitava tunnistaa sellaisiksi.

Artiklassa 11 säädetään sormenjälkitietojen automaattisesta hausta. Rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten jäsenvaltioiden on annettava muiden jäsenvaltioiden kansallisille yhteyspisteille ja Europolille pääsy tätä tarkoitusta varten perustamissaan kansallisissa tietokannoissa oleviin sormenjälkien viitetietoihin, jotta nämä voivat tehdä automaattisia hakuja vertailemalla sormenjälkitietojen viitetietoja. Hakuja saa tehdä vain yksittäistapausten yhteydessä ja pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen. Pynnön esittävän jäsenvaltion kansallinen yhteyspiste voi päättää vahvistaa kaksien sormenjälkitietojen välisen vastaavuuden.

Artiklassa 12 säädetään sormenjälkitietojen viitenumerosta ja **artiklassa 13** sormenjälkitietojen vaihtoa koskevista periaatteista. Jäsenvaltiot toteuttavat aiheellisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan muihin jäsenvaltioihin tai Europolille lähetettävien sormenjälkitietojen luottamuksellisuus ja eheys, niiden salaus mukaan lukien. Myös Europolilla on sama velvollisuus. Kukin jäsenvaltio ja Europol varmistavat, että sen lähettämät sormenjälkitiedot ovat riittävän hyvälaatuisia automaattista vertailua varten. Komissio vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä vähimmäislaatustandardin sormenjälkitietojen vertailun mahdollistamiseksi. Sormenjälkitiedot digitalisoidaan ja toimitetaan muille jäsenvaltioille tai Europolille eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti. Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään asiaankuuluvat eurooppalaiset tai kansainväliset standardit, joita jäsenvaltiot ja Europol käyttävät sormenjälkitietojen vaihdossa.

Sormenjälkitietojen hakukapasiteetista säädetään **artiklassa 14**. Kukin jäsenvaltio varmistaa, että sen tekemät hakupyynnöt eivät ylitä pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tai Europolin ilmoittamaa hakukapasiteettia, jotta varmistetaan järjestelmän valmius ja vältetään sen ylikuormitus. Europolilla on sama velvollisuus. Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään vertailuun hyväksytyjen mahdollisten vastaavuuksien enimmäismäärät lähetyksestä kohden ja käyttämättömän hakukapasiteetin jakautuminen jäsenvaltioiden välillä.

Artiklassa 15 säädetään sormenjälkitietoja koskevia pyyntöjä ja vastauksia koskevista säännöistä. Artiklassa luetellaan tiedot, jotka sormenjälkitietojen automaattista hakua koskeva pyyntö saa sisältää. Artiklassa luetellaan myös tiedot, jotka vastauksessa edellä tarkoitettuun pyyntöön saa sisältää. Molemmat luettelot ovat tyhjentyviä.

Jaksossa kolme säädetään ajoneuvorekisteritiedoista.

Artiklassa 16 säädetään ajoneuvorekisteritietojen automaattisesta hausta. Rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten jäsenvaltioiden on annettava muiden jäsenvaltioiden kansallisille yhteyspisteille ja Europolille pääsy kansallisiin ajoneuvorekisteritietoihin, jotta nämä voivat tehdä automaattisia hakuja yksittäistapauksissa. Haettavat tiedot voivat koskea ajoneuvon omistajaa tai haltijaa sekä ajoneuvoa. Artiklassa on lueteltu tyhjentävästi tiedot, joilla hakuja voi tehdä. Edellä mainittua ajoneuvon omistajaa tai haltijaa koskevien tietojen perusteella tehtäviä hakuja saa tehdä vain epäiltyjen tai tuomittujen henkilöiden tapauksessa.

Hakuja saa tehdä vain pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen.

Ajoneuvorekisteritietojen automaattista hakua koskevista periaatteista säädetään **artiklassa 17**. Ajoneuvorekisteritietojen automaattista hakua varten jäsenvaltioiden on käytettävä eurooppalaista ajoneuvo- ja ajokorttitietojärjestelmää, Eucaris-järjestelmää. Eucaris-järjestelmän kautta vaihdetut tiedot on lähetettävä salattuina. Artiklan mukaan komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään ajoneuvorekisteritietojen tietoelementit, joita voidaan vaihtaa, ja tekninen menettely Eucaris-järjestelmän kyselyjen tekemiselle jäsenvaltioiden tietokannoista.

Artiklassa 18 säädetään lokitietojen säilyttämisestä. Lokitiedoissa on mainittava:

- a) tieto siitä, käynnistikö kyselyä koskevan pyynnön jäsenvaltio vai Europol; jos kyselyä koskevan pyynnön käynnisti jäsenvaltio, on mainittava kyseessä oleva jäsenvaltio;
- b) pyynnön päivämäärä ja kellonaika;
- c) vastauksen päivämäärä ja kellonaika;
- d) kansalliset tietokannat, joihin kyselyä koskeva pyyntö lähetettiin;
- e) kansalliset tietokannat, joista saatiin myönteinen vastaus.

Lokitietoja saa käyttää yksinomaan tilastojen keräämiseen, tietosuojan seurantaan, mukaan lukien kyselyn hyväksyttävyyden ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden tarkistaminen, sekä tietoturvan ja tietojen eheyden varmistamiseen. Lokitiedot on suojattava asianmukaisin toimin luvattoman pääsyn estämiseksi, ja ne on poistettava kolmen vuoden kuluttua niiden luomisesta. Jos niitä kuitenkin tarvitaan jo aloitetuissa valvontamenettelyissä, ne on poistettava, kun valvontamenettelyissä ei enää tarvita niitä. Rekisterinpitäjällä tulee olla pääsy lokitietoihin sisäistä valvontaa varten.

Jaksossa 4 säädetään kasvokuvista.

Artiklassa 19 säädetään kasvokuvien viitetiedoista. Jäsenvaltioiden on varmistettava rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi perustettujen kansallisten tietokantojensa epäiltyjen, tuomittujen henkilöiden ja, jos se sallitaan pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, uhrien kasvokuvien viitetietojen saatavuus. Kasvokuvien viitetiedoissa ei saa olla mitään yksilön välittömän tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja. Tunnistamattomat kasvokuvat on voitava tunnistaa sellaisiksi.

Artiklassa 20 säädetään kasvokuvien automaattisesta hausta. Sellaisten rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten, josta voi pyynnön esittävän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan seurata vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään yksi vuosi, jäsenvaltioiden on annettava muiden jäsenvaltioiden kansallisille yhteyspisteille ja Europolille pääsy kansallisissa tietokannoissaan oleviin kasvokuvien viitetietoihin, jotta nämä voivat tehdä automaattisia hakuja. Hakuja saa tehdä vain yksittäistapausten yhteydessä ja pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen. Profilointi, joka johtaa direktiivissä (EU) 2016/680 todettuun erityisiin henkilötietoryhmiin perustuvaan luonnollisten henkilöiden syrjintään, on kiellettyä. Lisäksi artiklassa säädetään, miten kahden kasvokuvan välinen vastaavuus vahvistetaan.

Artiklassa 21 säädetään kasvokuvien viitenumeroista ja **artiklassa 22** kasvokuvien vaihtoa koskevista periaatteista. Jäsenvaltiot toteuttavat aiheellisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan muihin jäsenvaltioihin tai Europolille lähetettävien kasvokuvien luottamuksellisuus ja eheys, niiden salaus mukaan lukien. Europolilla on sama velvollisuus. Kukin jäsenvaltio ja Europol varmistavat, että niiden lähettämät kasvokuvat ovat riittävän hyvälaatuisia automaattista vertailua varten. Komissio vahvistaa täytäntöönpanosäädöksillä vähimmäislaatustandardin kasvokuvien vertailun mahdollistamiseksi.

Artiklassa 23 säädetään kasvokuvien hakukapasiteetista. Kukin jäsenvaltio varmistaa, että sen tekemät hakupyynnöt eivät ylitä pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tai Europolin ilmoittamaa hakukapasiteettia, jotta varmistetaan järjestelmän valmius ja vältetään sen ylikuormitus. Europolilla on sama velvollisuus. Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään vertailuun hyväksytyjen mahdollisten vastaavuuksien enimmäismäärät lähetystä kohden sekä käyttämättömän hakukapasiteetin jakautuminen jäsenvaltioiden välillä.

Kasvokuvia koskevia pyyntöjä ja vastauksia koskevista säännöistä säädetään **artiklassa 24**. Artiklassa on lueteltu tiedot, joita kasvokuvien automaattista hakua koskeva pyyntö saa sisältää. Luettelo on tyhjentävä. Lisäksi artiklassa on lueteltu tiedot, joita pyyntöön annettu vastaus saa sisältää. Luettelo on tyhjentävä.

Jaksossa 5 säädetään poliisirekisteritiedoista.

Artiklan 25 mukaan jäsenvaltiot voivat osallistua poliisirekisteritietojen automaattiseen vaihtoon. Tällaista vaihtoa varten osallistuvien jäsenvaltioiden on varmistettava sellaisten kansallisten poliisirekisterihakemistojen saatavuus, jotka sisältävät niiden rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi perustettujen kansallisten tietokantojen epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden biografisten tietojen joukkoja.

Kyseiset tietojoukot saavat sisältää vain seuraavat tiedot, siltä osin kuin ne ovat saatavilla:

- a) etunimi tai -nimet;
- b) sukunimi tai -nimet;
- c) peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet;
- d) syntymäaika;
- e) kansalaisuus tai kansalaisuudet;
- f) syntymämaa;

g) sukupuoli.

Nimiä koskevat tiedot (kohdat a–c) on pseudonymisoitava.

Artiklan 26 mukaan sellaisten rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten, josta voi pyynnön esittävän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan seurata vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään yksi vuosi, poliisirekisteritietojen automaattiseen vaihtoon osallistuvien jäsenvaltioiden on annettava muiden osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisille yhteyspisteille ja Europolille pääsy kansallisten poliisirekisterihakemistojensa tietoihin, jotta nämä voivat tehdä automaattisia hakuja. Hakuja saa tehdä vain yksittäistapausten yhteydessä ja pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen.

Artiklassa 27 säädetään poliisirekisteritietojen viitenumeroista ja **artiklassa 28** poliisirekisteritietoja koskevia pyyntöjä ja vastauksia koskevista säännöistä. Artiklassa luetellaan tyhjentävästi, mitä tietoja kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattista hakua koskeva pyyntö saa sisältää. Lisäksi artiklassa luetellaan tyhjentävästi mitä tietoja pyyntöön annettu vastaus saa sisältää.

Jaksossa 6 käsitellään yhteisiä säännöksiä.

Artiklan 29 mukaan kansallinen viranomainen, jolle on annettu kansallisella säädöksellä tähän valtuudet, saa tehdä automaattisia hakuja Prüm II -puitteita käyttäen ainoastaan seuraaviin tarkoituksiin

- a) kadonneiden henkilöiden etsintä rikostutkinnan yhteydessä tai humanitaarisista syistä;
- b) vainajien tunnistaminen.

Jäsenvaltioiden, jotka haluavat käyttää edellä mainittua mahdollisuutta, on kansallisella säädöksellä nimettävä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ja vahvistettava menettelyt, ehdot ja perusteet, mukaan lukien sellaiset humanitaariset syyt, joiden vuoksi on sallittua suorittaa automaattisia hakuja kadonneiden henkilöiden etsintöjen yhteydessä.

Artiklan 30 mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi kansallinen yhteyspiste 6, 11, 16, 20 ja 26 artiklan soveltamiseksi. Artikloiden 6 (DNA-tunnisteiden automaattinen haku), 11 (sormenjälkitietojen automaattinen haku) ja 20 (kasvokuvien automaattinen haku) mukaisena yhteyspisteenä toimisi keskusrikospoliisi. Keskusrikospoliisi suorittaa käytännössä haut sormenjälkien ja DNA-tunnisteiden osalta ja tulevaisuudessa myös kasvokuvien osalta. Keskusrikospoliisi ottaa myös vastaan toisen valtion osuman jälkeen tekemän jatkokyselyn ja toimittaa sen eteenpäin toimivaltaiselle viranomaiselle eli poliisille, Tullille tai Rajavartiolaitokselle. Artiklan 16 (ajoneuvorekisteritietojen automaattinen haku) mukaisena yhteyspisteenä toimisi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Artiklan 26 (kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattinen haku) kansallisina yhteyspisteinä toimisivat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos. Koska eurooppalainen poliisirekisterihakemistojärjestelmä (EPRIS) ei mahdollista vastuuviranomaisten yksilöimistä Suomesta lähtevissä automaattisissa vastauksissa myös artiklan 26 mukaisissa tilanteissa keskusrikospoliisi ottaisi vastaan toisen valtion osuman jälkeen tekemän jatkokyselyn ja tarvittaessa toimittaisi sen eteenpäin jutussa toimivaltaisen viranomaisen eli poliisin, Tullin tai Rajavartiolaitoksen vastattavaksi.

Artiklan 31 mukaan komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään jäsenvaltioiden tekniset järjestelyt 6, 11, 16, 20 ja 26 artiklassa säädettyjen menettelyjen osalta.

Artiklassa 32 säädetään automaattisen tiedonvaihdon saatavuudesta kansallisella tasolla. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet varmistaakseen, että DNA-tunnisteiden, sormenjälkitietojen, tiettyjen ajoneuvorekisteritietojen, kasvokuvien ja poliisirekisteritietojen automaattinen haku on mahdollista ympäri vuorokauden seitsemänä päivänä viikossa. Kansallisten yhteyspisteiden on välittömästi ilmoitettava toisilleen, komissiolle, eu-LISAlle ja Europolille mistä tahansa automaattisen tiedonvaihdon estymisestä, tapauksen mukaan myös teknisistä vioista, jotka estävät tämän tiedonvaihdon.

Artiklassa 33 säädetään tietojenkäsittelyn perusteluista. Kunkin jäsenvaltion on säilytettävä tiedot toimivaltaisten viranomaistensa tekemien kyselyjen perusteluista. Myös Europol säilyttää tiedot tekemiensä kyselyjen perusteluista. Perusteluissa on ilmoitettava

- a) kyselyn tarkoitus, mukaan lukien viittaus asianomaiseen tapaukseen tai tutkintaan ja tapauksen mukaan rikokseen;
- b) tieto siitä, koskeeko kysely rikoksesta epäiltyä tai tuomittua henkilöä, rikoksen uhria, kadonnutta henkilöä vai tunnistamattomia vainajia;
- c) tieto siitä, onko kyselyn tarkoituksena tunnistaa henkilö vai saada lisätietoa tiedossa olevasta henkilöstä.

Perustelujen on oltava jäljitettävissä lokitietoihin. Perusteluja saa käyttää yksinomaan sen arvioimiseen, ovatko haut oikeasuhtaisia ja tarpeellisia rikoksen ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai tutkimiseksi, tietosuojan seurantaan, mukaan lukien kyselyn hyväksyttävyyden ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden tarkistaminen, sekä tietoturvan ja tietojen eheyden varmistamiseen. Perustelut on suojattava asianmukaisin toimin luvattoman pääsyn estämiseksi, ja ne on poistettava kolmen vuoden kuluttua niiden luomisesta. Jos niitä kuitenkin tarvitaan jo aloitetuissa valvontamenettelyissä, ne on poistettava, kun valvontamenettelyissä ei enää tarvita niitä. Rekisterinpitäjillä on oltava pääsy perusteluihin sisäistä valvontaa varten rikoksen ennalta estämiseksi, paljastamiseksi tai tutkimiseksi tehtyjen hakujen oikeasuhteisuuden ja tarpeellisuuden arviointia tai tietosuojan seurantaan koskeviin tarkoituksiin, mukaan lukien kyselyn hyväksyttävyyden ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden tarkistaminen.

Tällä hetkellä kaikki keskusrikospoliisin rikosteknisessä laboratoriossa tehtävät Prüm-kyselyt ovat rikosperusteisia ja niihin liittyy poliisiasiantietojärjestelmäilmoitus, josta löytyvät tutkittavan asian tiedot. Poliisin rikostekniselle laboratoriolle toimittamissa näytteissä on aina ilmoituksen numero. Sellaiset DNA-rikospaikkänäytteistä saadut DNA-tunnisteet, joita ei pystytä tunnistamaan, lähtevät automaattisesti vaihtoon joka päivä ja samalla ne tallentuvat kansalliseen rekisteriin. Tunnistamattomaksi jääneiden rikospaikkasormenjälkien lähettäminen Prüm-vertailuun tapahtuu poliisin erillisellä pyynnöllä, joka toteutetaan erillisen järjestelmän (TUNTO-järjestelmä) kautta. Erillinen pyyntö tarvitaan siksi, koska tiedostot ovat suuria ja eri maihin on erilaiset päiväkohtaiset kiintiöt. Toimenpiteet tapahtuvat TUNTO-järjestelmässä ja lokitiedostoihin jää tietoa tapahtumasta.

Kyselyn johdosta saatujen osumien osalta henkilötietojen kysely tehdään keskusrikospoliisissa. Lisätietokysely ja saatu vastaus tallennetaan keskusrikospoliisin kansainvälisten asioiden käsittelyjärjestelmään.

Prüm II -asetuksen osalta tekniset ratkaisut ovat rakenteilla. Tässä työssä huomioidaan asetuksen vaatimukset. Kaikissa tapauksissa asiaan liittyy myös poliisiasiantietojärjestelmäilmoitus, josta tapauksen yksityiskohdat ilmenevät. Henkilötietoja

koskevat kyselyt ja vastaukset tallennetaan jatkossakin kansainvälisten asioiden käsittelyjärjestelmään.

Artiklassa 34 käsitellään UMF-viestimuotoa (universal message format, UMF) koskevan standardin käyttöä, asetuksessa tarkoitetun reitittimen ja eurooppalaisen poliisirekisterihakemistojärjestelmän (EPRIS) kehittämisessä. Lisäksi asetuksen mukaisessa automaattisessa tietojenvaihdossa käytetään mahdollisuuksien mukaan UMF- standardia.

Luvussa 3 käsitellään Prüm-järjestelmän arkkitehtuuria.

Jaksossa 1 säädetään reitittimisestä.

Artiklan 35 mukaan perustetaan reititin, jotta voidaan helpottaa yhteyksien muodostamista jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja Europolin välillä kyselyjen tekemiseksi biometrisillä tiedoilla ja näiden tietojen hakemiseksi ja pisteyttämiseksi sekä aakkosnumeeristen tietojen hakemiseksi tämän asetuksen mukaisesti. Artiklassa selvitetään myös reitittimen rakennetta.

Artiklan 36 mukaan reititin on varattu jäsenvaltioiden sellaisten toimivaltaisten viranomaisten käyttöön, joilla on valtuudet päästä DNA- tunnisteisiin, sormenjälkitietoihin ja kasvokuvaan ja vaihtaa niitä asetuksen mukaisesti. Reititin on myös Europolin käytössä. Suomessa nämä viranomaiset ovat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos.

Artiklassa 37 kuvataan reitittimen toiminta. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset tai Europol pyytävät kyselyä syöttämällä biometrisiä tietoja reitittimeen. Reititin lähettää kyselyä koskevan pyynnön kaikkien tai tiettyjen jäsenvaltioiden tietokantoihin ja Europolin tietoihin samanaikaisesti käyttäjän syöttämällä tämän käyttöoikeuksien mukaisesti. Vastaanotettuaan reitittimestä kyselyä koskevan pyynnön kukin pyynnön vastaanottava jäsenvaltio käynnistää kyselyn tietokannoistaan automaattisesti ja viipymättä. Vastaanotettuaan reitittimestä kyselyä koskevan pyynnön Europol käynnistää kyselyn Europolin tiedoista automaattisesti ja viipymättä. Kyselyjen tuottamat vastaavuudet lähetetään automaattisesti takaisin reitittimeen. Pynnön esittäväälle jäsenvaltiolle ilmoitetaan automaattisesti, jos vastaavuutta ei löydetä. Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään tekninen menettely reitittimen kyselyjen tekemiselle jäsenvaltioiden tietokannoista ja Europolin tiedoista, reitittimen tällaisiin kyselyihin antamien vastausten muoto sekä tekniset säännöt biometrinen tietojen välisen vastaavuuden vertailemiseksi ja järjestämiseksi.

Artiklassa 38 säädetään laaduntarkastuksessa, **artiklassa 39** reitittimen ja yhteisen henkilöllisyystietovarannon yhteentoimivuudesta lainvalvontatarkoituksiin tapahtuvaa pääsyä varten ja **artiklassa 40** lokitietojen säilyttämisestä. eu-LISA säilyttää lokitiedot kaikista reitittimessä toteutetuista tietojenkäsittelytoimista. Kunkin jäsenvaltion on säilytettävä lokitiedot toimivaltaisten viranomaistensa reitittimen käyttöön asianmukaisesti valtuutetun henkilöstön tekemistä kyselyistä ja lokitiedot muiden jäsenvaltioiden pyytämistä kyselyistä. Europol säilyttää lokitiedot asianmukaisesti valtuutetun henkilöstönsä tekemistä kyselyistä. Rekisterinpitäjillä on oltava pääsy lokitietoihin sisäistä valvontaa varten tietosuojan seurantaa koskeviin tarkoituksiin, mukaan lukien kyselyn hyväksyttävyyden ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden tarkistaminen.

Artiklassa 41 säädetään ilmoitusmenettelystä, jos reitittimen käyttö on teknisistä syistä mahdotonta.

Jaksossa 2 säädetään EPRIS:sestä.

Artiklan 42 mukaan perustetaan eurooppalainen poliisirekisterihakemistojärjestelmä (EPRIS). Jäsenvaltiot ja Europol käyttävät EPRISiä 26 artiklassa tarkoitettujen kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattista hakua varten.

EPRIS muodostuu seuraavista osista:

- a) jäsenvaltioissa sijaitseva hajautettu infrastruktuuri, mukaan lukien hakutyökalu, joka mahdollistaa kyselyjen tekemisen samanaikaisesti kansallisiin tietokantoihin perustuvista kansallisista poliisirekisterihakemistoista;
- b) keskusinfrastruktuuri, joka tukee hakutyökalua ja mahdollistaa kyselyjen tekemisen samanaikaisesti kansallisista poliisirekisterihakemistoista;
- c) keskusinfrastruktuurin, jäsenvaltioiden ja Europolin välinen suojattu viestintäkanava.

Nimeä koskevat tiedot on pseudonymisoitava.

Artiklassa 43 säädetään EPRISin käytöstä. Artiklan 1 kohdan mukaan hakujen tekemiseksi kansallisista poliisirekisterihakemistoista EPRISin kautta on käytettävä vähintään kahta seuraavista tietojoukoista:

- a) etunimi tai -nimet;
- b) sukunimi tai -nimet;
- c) syntymäaika.

Artiklan 2 kohdan mukaan myös seuraavia tietojoukkoja voidaan käyttää, jos ne ovat saatavilla:

- a) peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet;
- b) kansalaisuus tai kansalaisuudet;
- c) syntymämaa;
- d) sukupuoli.

Artiklan 3 kohdan mukaan 1 kohdan a ja b alakohdassa ja 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut tiedot on pseudonymisoitava.

Artiklassa 44 kuvataan prosessi. Jos jäsenvaltio tai Europol pyytää kyselyä, sen on syötettävä 43 artiklassa tarkoitetut tiedot. EPRIS lähettää kyselyä koskevan pyynnön jäsenvaltioiden kansallisiin poliisirekisterihakemistoihin pyynnön esittävän jäsenvaltion tai Europolin syöttämällä tiedoilla ja tämän asetuksen mukaisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan vastaanottaessaan EPRISistä kyselyä koskevan pyynnön kunkin pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion on käynnistettävä kysely kansallisesta poliisirekisterihakemistostaan automaattisesti ja viipymättä.

Artiklan 3 ja 4 kohtien mukaan kunkin pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion poliisirekisterihakemistoissa tehtyjen 1 kohdassa tarkoitettujen kyselyiden tuottamat vastaavuudet lähetetään takaisin EPRISiin automaattisesti. EPRIS lähettää pyynnön esittäville

jäsenvaltiolle tai Europolille luettelon vastaavuuksista automaattisesti. Vastaavuusluettelossa on mainittava vastaavuuden laatu ja jäsenvaltio tai jäsenvaltiot, jonka tai joiden poliisirekisterihakemistoihin vastaavuuden tai vastaavuudet tuottaneet tiedot sisältyvät.

Artiklan 5 kohdan mukaan vastaanotettuaan vastaavuusluettelon pyynnön esittävän jäsenvaltion on päätettävä, minkä vastaavuuksien osalta on tarpeen toteuttaa jatkotoimia, ja lähetettävä pyynnön vastaanottavalle jäsenvaltiolle tai vastaanottaville jäsenvaltioille SIENAn välityksellä perusteltu jatkotoimipyyntö, joka sisältää 25 ja 27 artiklassa tarkoitetut tiedot ja kaikki asiaankuuluvat lisätiedot. Pynnön vastaanottavan jäsenvaltion tai vastaanottavien jäsenvaltioiden on käsiteltävä tällaiset pyynnöt viipymättä päättääkseen, jaetaanko sen tai niiden tietokantoihin tallennetut tiedot.

Komissio antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään tekninen menettely EPRISin kyselyjen tekemiselle jäsenvaltioiden poliisirekisterihakemistoista sekä vastausten muoto ja enimmäismäärä.

Artiklassa 45 säädetään lokitetietojen säilyttämisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan kukin osallistuva jäsenvaltio ja Europol säilyttävät lokitetiedot kaikista EPRISissä toteutetuista tietojenkäsittelytoimista. Näissä lokitiedoissa on mainittava:

- a) tieto siitä, käynnistikö kyselyä koskevan pyynnön jäsenvaltio vai Europol; jos kyselyä koskevan pyynnön käynnisti jäsenvaltio, on mainittava kyseessä oleva jäsenvaltio;
- b) pyynnön päivämäärä ja kellonaika;
- c) vastauksen päivämäärä ja kellonaika;
- d) kansalliset tietokannat, joihin kyselyä koskeva pyyntö lähetettiin sekä
- e) kansalliset tietokannat, joista saatiin vastaus.

Kunkin osallistuvan jäsenvaltion on säilytettävä lokitetiedot toimivaltaisten viranomaistensa EPRISin käyttöön asianmukaisesti valtuutetun henkilöstön tekemistä kyselyä koskevista pyynnöistä. Europol säilyttää lokitetiedot asianmukaisesti valtuutetun henkilöstönsä tekemistä kyselyä koskevista pyynnöistä.

Artiklan 3 kohdan mukaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja lokitetietoja saa käyttää yksinomaan tilastojen keräämiseen, tietosuojan seurantaan, mukaan lukien kyselyn hyväksyttävyyden ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden tarkistaminen, sekä tietoturvan ja tietojen eheyden varmistamiseen. Nämä lokitetiedot on suojattava asianmukaisin toimin luvattoman pääsyn estämiseksi, ja ne on poistettava kolmen vuoden kuluttua niiden luomisesta. Jos niitä kuitenkin tarvitaan jo aloitetuissa valvontamenettelyissä, ne on poistettava, kun valvontamenettelyissä ei enää tarvita niitä.

Rekisterinpitäjillä on oltava pääsy lokitetietoihin 55 artiklassa tarkoitettua sisäistä valvontaa varten tietosuojan seurantaan koskeviin tarkoituksiin, mukaan lukien kyselyn hyväksyttävyyden ja tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden tarkistaminen.

Artiklassa 46 kuvataan ilmoitusmenettelyt, jos EPRISin käyttö on teknisistä syistä mahdotonta. Artiklan 1 kohdan mukaan jos EPRISin käyttö kyselyn tekemiseen yhdestä tai useammasta kansallisesta poliisirekisterihakemistosta on teknisistä syistä mahdotonta Europolin infrastruktuurin toimintahäiriön vuoksi, Europol ilmoittaa asiasta jäsenvaltioille

automaattisesti. Europol toteuttaa toimenpiteitä EPRISin käytön estävän teknisen ongelman korjaamiseksi viipymättä.

Artiklan 2 kohdan mukaan, jos EPRISin käyttö kyselyn tekemiseen yhdestä tai useammasta kansallisesta poliisirekisterihakemistosta on teknisistä syistä mahdotonta jäsenvaltion kansallisen infrastruktuurin toimintahäiriön vuoksi, kyseisen jäsenvaltion on ilmoitettava asiasta muille jäsenvaltioille, komissiolle ja Europolille automaattisesti. Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä EPRISin käytön estävän teknisen ongelman korjaamiseksi viipymättä.

Luku 4 käsittelee tietojenvaihtoa vastaavuuden jälkeen.

Artiklassa 47 säädetään perustietojen vaihdosta. Perustietojoukko on lähetettävä reitittimen kautta 48 tunnin kuluessa siitä, kun kaikki artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Artiklan 2 kohdan mukaan, jos jäsenvaltio voi kansallisen lainsäädäntönsä nojalla toimittaa tietyn perustietojoukon vasta, kun se on saanut tuomioistuimen luvan, kyseinen jäsenvaltio voi poiketa 1 kohdassa asetetusta määräajasta siltä osin kuin se on tarpeen tällaisen luvan saamiseksi.

Pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tai, jos kyse on DNA-tunnisteista 6 artiklan 7 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa, pyynnön esittävän jäsenvaltion on lähetettävä tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu perustietojoukko.

Jos vahvistettu vastaavuus koskee jonkin henkilön tunnistettuja tietoja, 1 kohdassa tarkoitettun perustietojoukon on sisällettävä seuraavat tiedot, siltä osin kuin tietoja on saatavilla:

- a) etunimi tai -nimet;
- b) sukunimi tai -nimet;
- c) peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet;
- d) syntymäaika;
- e) kansalaisuus tai kansalaisuudet;
- f) syntymäpaikka ja -maa;
- g) sukupuoli;
- h) biometrinen tietojen saantiaika ja -paikka;
- i) rikos, josta biometriset tiedot saatiin;
- j) rikosasian numero ja
- k) rikosasiasta vastaava toimivaltainen viranomainen.

Artiklan 5 kohdan mukaan, jos vahvistettu vastaavuus koskee tunnistamattomia tietoja tai jälkiä, 1 kohdassa tarkoitettun perustietojoukon on sisällettävä seuraavat tiedot, siltä osin kuin tietoja on saatavilla:

- a) biometrinen tietojen saantiaika ja -paikka;
- b) rikos, josta biometriset tiedot saatiin;
- c) rikosasian numero ja
- d) rikosasiasta vastaava toimivaltainen viranomainen.

Artiklan 6 kohdan mukaan perustietojen lähettämiseen pyynnön vastaanottavasta jäsenvaltiosta tai, jos kyse on DNA-tunnisteista 6 artiklan 7 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa, pyynnön esittävästä jäsenvaltiosta vaaditaan ihmisen tekemä päätös.

Luku 5 käsittelee Europolia.

Artiklassa 48 säädetään jäsenvaltioiden pääsystä kolmansien maiden toimittamiin ja Europolin tallentamiin biometriin tietoihin. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioilla on asetuksen (EU) 2016/794 mukaisesti oltava pääsy ja hakumahdollisuus reitittimen kautta biometriin tietoihin, joita kolmannet maat ovat toimittaneet Europolille asetuksen (EU) 2016/794 18 artiklan 2 kohdan a, b ja c alakohdassa säädettyjä tarkoituksia varten.

Asetus (EU) 2016/794 on Europolin oikeusperusta.

Artiklan 2 kohdan mukaan, jos 1 kohdassa tarkoitettu haku tuottaa vastaavuuden haussa käytettyjen tietojen ja kolmannen maan toimittamien ja Europolin tallentamien tietojen välillä, on toteutettava jatkotoimia asetuksen (EU) 2016/794 mukaisesti.

Artiklassa 49 säädetään Europolin pääsystä jäsenvaltioiden tietokantoihin tallennettuihin tietoihin kolmansien maiden toimittamia tietoja käyttäen. Artiklan 1 kohdan mukaan Europolilla on oltava asetuksen (EU) 2016/794 ja tämän asetuksen mukaisesti pääsy tietoihin, joita jäsenvaltiot säilyttävät kansallisissa tietokannoissaan ja poliisirekisterihakemistoissaan, silloin kun se on tarpeen kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Artiklan 2–4 kohtien mukaan Europolin kyselyt, jotka suoritetaan käyttäen hakuperusteena biometrisiä tietoja, on toteutettava käyttäen reitittintä. Europolin kyselyt, jotka suoritetaan käyttäen hakuperusteena ajoneuvorekisteritietoja, on toteutettava käyttäen Eucaris-järjestelmää. Europolin kyselyt, jotka suoritetaan käyttäen hakuperusteena 25 artiklassa tarkoitettuja epäiltyjen tai tuomittujen henkilöiden biografisia tietoja, on toteutettava käyttäen EPRISiä.

Artiklan 5 kohdan mukaan Europol suorittaa hakuja kolmansien maiden toimittamilla tiedoilla tämän artiklan 1–4 kohdan mukaisesti vain, jos se on tarpeen sen tehtävien suorittamiseksi asetuksen (EU) 2016/794 18 artiklan 2 kohdan a ja c alakohdan soveltamiseksi.

Artiklan 6 kohdan mukaan, jos 6, 11 tai 20 artiklassa tarkoitettut menettelyt osoittavat vastaavuuden haussa käytettyjen tietojen ja pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion tai vastaanottavien jäsenvaltioiden kansallisessa tietokannassa säilytettyjen tietojen välillä, Europol ilmoittaa asiasta ainoastaan asianomaiselle jäsenvaltiolle tai asianomaisille jäsenvaltioille.

Artiklan 7 kohdan mukaan pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion on päätettävä, lähettääkö se perustietojoukon reitittimen kautta 48 tunnin kuluessa siitä, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) Europolin pätevä henkilöstön jäsen on vahvistanut ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vastaavuuden manuaalisesti;
- b) Europol on toimittanut kuvauksen tosiseikoista ja tiedon taustalla olevasta rikoksesta käyttäen puitepäätöksen 2009/315/YOS 11 b artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla hyväksyttävässä täytäntöönpanosäädöksessä vahvistettua rikosnimikkeiden luokittelua koskevaa yhteistä taulukkoa, jotta voidaan arvioida pyynnön oikeasuhteisuus, mukaan lukien sen rikoksen vakavuus, jota varten haku tehtiin, perustietojoukon toimittaneen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
- c) on toimitettu tiedot toimittaneen kolmannen maan nimi.

Neuvoston puitepäätös 2009/315/YOS koskee jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämistä ja sisältöä.

Jos jäsenvaltio voi kansallisen lainsäädäntönsä nojalla toimittaa tietyn perustietojoukon vasta, kun se on saanut tuomioistuimen luvan, kyseinen jäsenvaltio voi poiketa toisessa alakohdassa asetetusta määräajasta siltä osin kuin se on tarpeen tällaisen luvan saamiseksi. Jos vahvistettu vastaavuus koskee jonkin henkilön tunnistettuja tietoja, toisessa alakohdassa tarkoitetun perustietojoukon on sisällettävä seuraavat tiedot, siltä osin kuin ne ovat saatavilla:

- a) etunimi tai -nimet;
- b) sukunimi tai -nimet;
- c) peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet;
- d) syntymäaika;
- e) kansalaisuus tai kansalaisuudet;
- f) syntymäpaikka ja -maa;
- g) sukupuoli;
- h) biometrinen tietojen saantiaika ja -paikka;
- i) rikos, josta biometriset tiedot saatiin;
- j) rikosasian numero;
- k) rikosasiasta vastaava toimivaltainen viranomainen.

Jos vahvistettu vastaavuus koskee tunnistamattomia tietoja tai jälkiä, toisessa alakohdassa tarkoitetun perustietojoukon on sisällettävä seuraavat tiedot, siltä osin kuin ne ovat saatavilla:

- a) biometrinen tietojen saantiaika ja -paikka;
- b) rikos, josta biometriset tiedot saatiin;
- c) rikosasian numero;

d) rikosasiasta vastaava toimivaltainen viranomainen.

Perustietojen lähettämiseen pyynnön vastaanottavasta jäsenvaltiosta vaaditaan ihmisen tekemä päätös.

Artiklan 7 kohdan mukaan tämän artiklan mukaisesti tehdystä kyselystä ja 6 kohdan mukaisesta perustietojoukon vaihdosta saatujen tietojen käyttöön Europolissa on saatava sen jäsenvaltion suostumus, jonka tietokannassa vastaavuus ilmeni. Jos jäsenvaltio sallii tällaisten tietojen käytön, niiden käsittelyyn Europolissa sovelletaan asetusta (EU) 2016/794.

Luvussa 6 käsitellään tietosuojaa.

Artiklassa 50 säädetään tietojenkäsittelyn tarkoituksesta. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion tai Europolin vastaanottamien henkilötietojen käsittely sallitaan ainoastaan niitä tarkoituksia varten, joita varten tiedot toimittanut jäsenvaltio Prüm II –asetuksen mukaisesti toimitti. Käsittely muita tarkoituksia varten on sallittu ainoastaan tiedot toimittaneen jäsenvaltion ennakolta antamalla suostumuksella.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tai Europolin edellä 6, 11, 16, 20 tai 26 artiklan nojalla toimittamien tietojen käsittely on sallittu ainoastaan, kun se on tarpeen seuraavia tarkoituksia varten

- a) vertailtujen DNA-tunnisteiden, sormenjälkitietojen, ajoneuvorekisteritietojen, kasvokuvien tai poliisirekisteritietojen mahdollisen vastaavuuden toteaminen;
- b) perustietojoukon vaihtaminen 47 artiklan mukaisesti;
- c) virka- tai oikeusapupyynnön valmistelu ja esittäminen, jos kyseiset tiedot ovat toisiaan vastaavat;
- d) 18, 40 ja 45 artiklassa tarkoitettu lokitietojen säilyttäminen.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltion tai Europolin vastaanottamat tiedot on poistettava välittömästi automaattisen hakuun vastaamisen jälkeen, paitsi jos jatkokäsittely on tarpeen 2 kohdassa mainittuja tarkoituksia varten tai siihen on annettu suostumus 1 kohdan mukaisesti.

Artiklan 4 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on ennen kansallisten tietokantojensa liittämistä reitittimeen tai EPRISIin tehtävä direktiivin (EU) 2016/680 27 artiklassa tarkoitettu tietosuojaa koskeva vaikutustenvaikutusarviointi ja kuultava tarvittaessa mainitun direktiivin 28 artiklan mukaisesti valvontaviranomaista. Valvontaviranomainen voi käyttää mitä tahansa kyseisen direktiivin 47 artiklassa tarkoitettuja valtuuksiaan kyseisen direktiivin 28 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Artiklan 51 kohdan 1 mukaan jäsenvaltiot ja Europol varmistavat, että asetuksen nojalla käsiteltävät henkilötiedot ovat täsmällisiä ja olennaisia. Jos jäsenvaltio tai Europol huomaa, että on toimitettu tietoja, jotka ovat virheellisiä tai eivät enää ole ajan tasalla, tai tietoja, joita ei olisi saanut toimittaa, sen on ilmoitettava asiasta tiedot vastaanottaneelle jäsenvaltiolle tai Europolille ilman aiheetonta viivytystä. Kaikkien asianomaisten jäsenvaltioiden tai Europolin on oikaistava tai poistettava tiedot ilman aiheetonta viivytystä. Jos tiedot vastaanottaneella jäsenvaltiolla tai Europolilla on syytä olettaa, että toimitetut tiedot ovat virheellisiä tai että ne olisi poistettava, sen on ilmoitettava asiasta tiedot toimittaneelle jäsenvaltiolle ilman aiheetonta viivytystä.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja Europol ottavat käyttöön aiheellisia toimenpiteitä asetuksen soveltamisen kannalta merkityksellisten tietojen päivittämiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan, jos rekisteröity kiistää jäsenvaltion tai Europolin hallussa olevien tietojen paikkansapitävyyden eikä asianomainen jäsenvaltio tai Europol voi luotettavasti todentaa niiden paikkansapitävyyttä ja jos rekisteröity sitä pyytää, kyseiset tiedot on varustettava tunnukseksi. Jos tällaista tunnusta on käytetty, jäsenvaltio tai Europol saa poistaa sen vain rekisteröidyn suostumuksella tai tapauksen mukaan toimivaltaisen tuomioistuimen, valvontaviranomaisen tai Euroopan tietosuojavaltuutetun päätöksellä.

Artiklan 4 kohdan mukaan tiedot, joita ei olisi saanut toimittaa tai vastaanottaa, on poistettava. Laillisesti toimitetut ja vastaanotetut tiedot on poistettava,

- a) jos ne eivät ole tarpeellisia tai eivät ole enää tarpeellisia siihen tarkoitukseen, jota varten ne toimitettiin; tai
- b) tiedot toimittaneen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä säädetyn tietojen säilytyksen enimmäisajan päätyttyä, jos kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut tiedot vastaanottaneelle jäsenvaltiolle tai Europolille tästä enimmäisajasta tietojen toimittamisen yhteydessä; tai
- c) asetuksessa (EU) 2016/794 säädetyn tietojen säilytyksen enimmäisajan päätyttyä.

Jos on syytä olettaa, että tietojen poistaminen vahingoittaisi rekisteröidyn etuja, on poistamisen sijasta rajoitettava kyseisten tietojen käsittelyä. Jos tietojen käsittelyä on rajoitettu, niitä saa käsitellä ainoastaan siihen tarkoitukseen, joka on estänyt niiden poistamisen.

Artiklassa 52 säädetään henkilötietojen käsittelijästä.

eu-LISA on asetuksen (EU) 2018/1725 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä reitittimen kautta tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä.

Europol on asetuksen (EU) 2018/1725 3 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä EPRISin kautta tapahtuvassa henkilötietojen käsittelyssä.

Artiklassa 53 säädetään henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta.

Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset, eu-LISA ja Europol varmistavat asetuksen nojalla tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn turvallisuuden. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset, eu-LISA ja Europol tekevät yhteistyötä turvallisuuteen liittyvissä tehtävissä.

eu-LISA toteuttaa tarvittavat toimenpiteet reitittimen ja siihen liittyvän viestintäinfrastruktuurin ja Europol EPRISin ja siihen liittyvän viestintäinfrastruktuurin turvallisuuden varmistamiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta asetuksen (EU) 2018/1725 33 artiklan ja asetuksen (EU) 2016/794 32 artiklan soveltamista.

Artiklan 3 kohdassa säädetään tarkemmin tarvittavista toimenpiteistä, joita eu-LISA toteuttaa reitittimen osalta ja Europol EPRISin osalta.

Artiklassa 54 säädetään toimenpiteistä, joihin eu-LISA, Europolin, asianomaisten jäsenvaltioiden tai unionin virastojen tulee ryhtyä, kun on kyse turvallisuushäiriöstä. Artiklan 1 kohdan mukaan kaikki tapahtumat, joilla on tai saattaa olla vaikutusta reitittimen tai EPRISin turvallisuuteen ja jotka voivat aiheuttaa reitittimeen tai EPRISiin tallennetuille tiedoille

vahinkoa tai johtaa niiden häviämiseen, katsotaan turvallisuushäiriöiksi, erityisesti jos tietoihin on mahdollisesti päästy käsiksi luvattomasti tai jos tietojen saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus on vaarantunut tai saattanut vaarantua.

Artiklassa 55 käsitellään sisäistä valvontaa. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että jokainen viranomainen, jolla on oikeus käyttää Prüm II -puitteita, toteuttaa toimenpiteet, jotka ovat tarpeen asetuksen noudattamisen valvomiseksi, ja tekee tarvittaessa yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa. Europol toteuttaa toimenpiteet, jotka ovat tarpeen asetuksen noudattamisen valvomiseksi, ja tekee tarvittaessa yhteistyötä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa.

Artiklan 2 kohdan mukaan rekisterinpitäjien on pantava täytäntöön tarvittavat toimenpiteet valvoakseen tehokkaasti, että tietojen käsittely tapahtuu asetuksen mukaisesti, muun muassa tarkistamalla säännöllisesti 18, 40 ja 45 artiklassa tarkoitetut lokitiedot. Niiden on tehtävä tarvittaessa ja tapauksen mukaan yhteistyötä valvontaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa.

Artiklan 56 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että asetuksen vastaisesta tietojen väärinkäytöstä, käsittelystä tai vaihtamisesta määrätään seuraamus kansallisen oikeuden mukaisesti. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Artiklassa 57 säädetään vastuusta. Jos reitittimelle tai EPRISille aiheutuu vahinkoa siitä, ettei jokin jäsenvaltio tai Europol sen tehdessä kyselyjä 49 artiklan mukaisesti ole noudattanut asetuksen mukaisia velvoitteitaan, kyseinen jäsenvaltio tai Europol on vastuussa vahingosta, paitsi jos ja siltä osin kuin eu-LISA, Europol tai jokin toinen jäsenvaltio, jota asetus sitoo, on jättänyt toteuttamatta kohtuulliset toimenpiteet vahingon syntymisen ehkäisemiseksi tai sen vaikutusten rajoittamiseksi mahdollisimman vähiin.

Artiklassa 58 säädetään Euroopan tietosuojavaltuutetun suorittamista tarkastuksista ja **artiklassa 59** valvontaviranomaisten ja Euroopan tietosuojavaltuutetun välisestä yhteistyöstä. Euroopan tietosuojaneuvosto toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, komissiolle, eu-LISAlle ja Europolille toimintakertomuksen viimeistään kahden vuoden kuluttua reitittimen ja EPRISin käyttöönotosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi. Kertomukseen on sisällytettävä kunkin jäsenvaltion valvontaviranomaisten laatima asianomaista jäsenvaltiota koskeva luku.

Artiklassa 60 säädetään henkilötietojen siirrosta kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille. Jäsenvaltio saa siirtää asetuksen mukaisesti saamiaan henkilötietoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle ainoastaan direktiivin (EU) 2016/680 V luvun mukaisesti ja vain, jos pyynnön vastaanottava jäsenvaltio on antanut lupansa ennen siirtoa.

Myös Europol saa siirtää asetuksen mukaisesti saamiaan henkilötietoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle vain, jos asetuksen (EU) 2016/794 25 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät ja pyynnön vastaanottava jäsenvaltio on antanut lupansa ennen siirtoa.

Artiklassa 61 säädetään asetuksen suhteesta muihin tietosuojaa koskeviin säädöksiin, kun on kyse henkilötietojen käsittelystä.

Luvussa 7 käsitellään vastuualueita.

Artiklan 62 mukaan jäsenvaltiot ja Europol noudattavat asianmukaista huolellisuutta arvioidessaan, kuuluuko automaattinen tiedonvaihto 2 artiklassa säädetyin Prüm II -puitteiden

tarkoituksen soveltamisalaan ja noudatetaanko siinä mainitussa artiklassa säädettyjä edellytyksiä, erityisesti perusoikeuksien osalta.

Artiklassa 63 säädetään koulutuksesta ja **artiklassa 64** jäsenvaltioiden vastuualueista. Kukin jäsenvaltio vastaa seuraavista tehtävistä:

- a) liittäminen reitittimen infrastruktuuriin;
- b) olemassa olevien kansallisten järjestelmiensä ja infrastruktuurinsa integrointi reitittimeen;
- c) olemassa olevan kansallisen infrastruktuurinsa sekä sen ja reitittimen välisen yhteyden organisointi, hallinnointi, toiminta ja ylläpito;
- d) liittäminen EPRISin infrastruktuuriin;
- e) olemassa olevien kansallisten järjestelmiensä ja infrastruktuurinsa integrointi EPRISiin;
- f) olemassa olevan kansallisen infrastruktuurinsa sekä sen ja EPRISin välisen yhteyden organisointi, hallinnointi, toiminta ja ylläpito;
- g) hallinnointi ja järjestelyt, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten asianmukaisesti valtuutetun henkilöstön pääsyä reitittimeen tämän asetuksen mukaisesti, sekä tällaisia henkilöstön jäseniä ja heidän profiilejaan koskevan luettelon laatiminen ja säännöllinen päivittäminen;
- h) hallinnointi ja järjestelyt, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten asianmukaisesti valtuutetun henkilöstön pääsyä EPRISiin tämän asetuksen mukaisesti, sekä tällaisia henkilöstön jäseniä ja heidän profiilejaan koskevan luettelon laatiminen ja säännöllinen päivittäminen;
- i) hallinnointi ja järjestelyt, jotka koskevat toimivaltaisten viranomaisten asianmukaisesti valtuutetun henkilöstön pääsyä Eucaris-järjestelmään tämän asetuksen mukaisesti, sekä tällaisia henkilöstön jäseniä ja heidän profiilejaan koskevan luettelon laatiminen ja säännöllinen päivittäminen;
- j) pätevän henkilöstön suorittama vastaavuuden manuaalinen vahvistaminen 6 artiklan 6 ja 7 kohdassa, 11 artiklan 2 kohdassa ja 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa;
- k) 5, 10, 16, 19 ja 25 artiklan mukaista tietojenvaihtoa varten tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen;
- l) 6, 11, 16, 20 ja 26 artiklan mukainen tietojenvaihto;
- m) pyynnön vastaanottavalta jäsenvaltiolta saatujen tietojen oikaiseminen, päivittäminen tai poistaminen 48 tunnin kuluessa siitä, kun pyynnön vastaanottava jäsenvaltio on ilmoittanut, että toimitetut tiedot olivat virheellisiä, ne eivät ole enää ajan tasalla tai ne oli toimitettu lainvastaisesti;
- n) tässä asetuksessa säädettyjen tietojen laatuvaatimusten noudattaminen.

Kukin jäsenvaltio vastaa toimivaltaisten viranomaistensa liittamisestä reitittimeen, EPRISiin ja Eucaris-järjestelmään.

Artiklassa 65 säädetään Europolin vastuualueista, **artiklassa 66** eu-LISAn vastuualueista reitittimen suunnittelu- ja kehittämisvaiheen aikana ja **artiklassa 67** eu-LISAn vastuualueista reitittimen käyttöönoton jälkeen.

Luvussa 8 **artikloissa 68–71** käydään läpi voimassa olevat säädökset, joita joudutaan muuttamaan asetuksen johdosta.

Luvussa 9 on loppusäännökset.

Artiklassa 73 säädetään kustannuksista. Artiklan 1 kohdan mukaan reitittimen ja EPRISin perustamisesta ja toiminnasta aiheutuvat kustannukset katetaan unionin yleisestä talousarviosta.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että olemassa olevan kansallisen infrastruktuurin integroinnista ja sen liittämistä reitittimeen ja EPRISiin aiheutuvat kustannukset sekä kansallisten kasvokuvatietokantojen ja kansallisten poliisirekisterihakemistojen perustamisesta rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi aiheutuvat kustannukset katetaan unionin yleisestä talousarviosta.

Niihin eivät sisälly seuraavista aiheutuvat kustannukset:

- a) jäsenvaltioiden hankkeiden hallinnoinnista vastaava toimisto (kokoukset, virkamatkat, tilat);
- b) kansallisten tietojärjestelmien ylläpito (tilat, toteutus, sähkö, jäähdytys);
- c) kansallisten tietojärjestelmien toiminta (operaattorien kanssa tehdyt sopimukset ja tukisopimukset) ja
- d) kansallisten viestintäverkkojen suunnittelu, kehittäminen, täytäntöönpano, toiminta ja ylläpito.

Artiklan 3 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio vastaa Eucaris-järjestelmän hallinnoinnista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

Artiklan 4 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio vastaa reitittimeen ja EPRISiin muodostettujen yhteyksiensä hallinnoinnista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

Artiklassa 74 säädetään ilmoituksista. Artiklassa on todettu mitä ilmoituksia ja kenelle jäsenvaltioiden, eu-Lisan ja Europolin on tehtävä.

Artiklassa 75 säädetään käyttöönotosta. Artiklan 1 kohdan mukaan komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksellä päivän, jona jäsenvaltiot ja Europol voivat alkaa käyttää reititintä, sen jälkeen kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) 5 artiklan 3 kohdassa, 8 artiklan 2 ja 3 kohdassa, 13 artiklan 2 ja 3 kohdassa, 17 artiklan 3 kohdassa, 22 artiklan 2 ja 3 kohdassa, 31 artiklassa ja 37 artiklan 6 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet on toteutettu;
- b) eu-LISA on ilmoittanut, että kattava reitittimen testaus, jonka se on suorittanut yhteistyössä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja Europolin kanssa, on saatettu onnistuneesti päätökseen.

Komissio määrittää ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettulla täytäntöönpanosäädöksellä päivän, jona jäsenvaltioiden ja Europolin on määrä alkaa käyttää reititintä. Tämä päivä on vuoden kuluttua ensimmäisen alakohdan mukaisesti määritetystä päivästä. Komissio voi lykätä päivää, jona jäsenvaltioiden ja Europolin on määrä alkaa käyttää reititintä, enintään vuodella, jos reitittimen täytäntöönpanon arviointi osoittaa, että tällainen lykkäys on tarpeen.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kahden vuoden kuluttua reitittimen käyttöönotosta 19 artiklassa tarkoitettujen kasvokuvien saatavuus 20 artiklassa tarkoitettua kasvokuvien automaattista hakua varten.

Artiklan 3 kohdan mukaan komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksellä päivän, jona jäsenvaltioiden ja Europolin on määrä alkaa käyttää EPRISiä, sen jälkeen, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) 44 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteutuminen;
- b) Europol on ilmoittanut, että kattava EPRISin testaus, jonka se on suorittanut yhteistyössä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa, on saatettu onnistuneesti päätökseen.

Artiklan 4 kohdan mukaan komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksellä päivän, jona Europol asettaa kolmansista maista hankitut biometriset tiedot jäsenvaltioiden saataville 48 artiklan mukaisesti, sen jälkeen kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) reititin on otettu käyttöön;
- b) Europol on ilmoittanut, että kattava sen reitittimeen muodostaman yhteyden testaus, jonka se on suorittanut yhteistyössä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja eu-LISAn kanssa, on saatettu onnistuneesti päätökseen.

Artiklan 5 kohdan mukaan komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksellä päivän, jona Europol saa pääsyn jäsenvaltioiden tietokantoihin tallennettuihin tietoihin 49 artiklan mukaisesti, sen jälkeen, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) reititin on otettu käyttöön;
- b) Europol on ilmoittanut, että kattava sen reitittimeen muodostaman yhteyden testaus, jonka se on suorittanut yhteistyössä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja eu-LISAn kanssa, on saatettu onnistuneesti päätökseen.

Artiklan 6 kohdan mukaan artiklassa tarkoitettujen täytäntöönpanosäädösten hyväksytään 77 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

Artiklassa 76 säädetään siirtymäsäännöksistä ja poikkeuksista ja **artiklassa 77** komiteamenettelystä. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa. Jos komitea ei anna lausuntoa, komissio ei hyväksy ehdotusta täytäntöönpanosäädökseksi, ja tuolloin sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklan 4 kohdan kolmatta alakohtaa.

Artikla 78 koskee yhteentoimivuuden neuvonantavaa ryhmää, jonka vastuualueita laajennetaan kattamaan reititin.

Artikla 79 käsittelee käytännön käsikirjaa asetuksen toteuttamisesta ja hallinnoinnista. Komissio asettaa käsikirjan saataville. Komissio myös päivittää käsikirjaa säännöllisesti ja tarvittaessa.

Artiklassa 80 käsitellään asetuksen seuranta ja arviointia.

Artiklassa 81 on asetuksen voimaantulo ja soveltaminen. Asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietojen vaihto

DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietojen vaihto perustuu ennen asetuksen soveltamisen käynnistymistä vuonna 2008 hyväksytyihin Prüm-päätöksiin. Prüm-päätöksissä säädetään näiden tietojen automaattisesta vaihdosta rikosten torjumisesta, havaitsemisesta ja tutkinnasta vastaavien viranomaisten välillä. Päätösten tavoitteena on tukea rajatylittävää poliisiyhteistyötä ja rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä. Prüm-päätöksillä on onnistuttu edistämään rikollisuuden ja terrorismin torjuntaa EU:ssa ja selvittämään rajat ylittäviä rikoksia sellaisissakin tapauksissa, joissa tekijä ei ole entuudestaan Suomen poliisin tiedossa. EU:n tietojärjestelmien muodostama laajempi kokonaisuus on kuitenkin kehittynyt merkittävästi Prüm-päätösten hyväksymisen jälkeen. Tämä kokonaisuus sisältää kolme parhaillaan käytössä olevaa EU:n tietojärjestelmää: Schengenin tietojärjestelmä (SIS), viisumitietojärjestelmä (VIS) ja Eurodac-järjestelmä. Rajanylitystietojärjestelmä (EES) on otettu vaiheittain käyttöön 12.10.2025 alkaen. Lisäksi kehitteillä on kaksi uutta järjestelmää: Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmä (ETIAS) ja kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä koskeva eurooppalainen keskitetty tietokanta (ECRIS-TCN). Kaikki nämä nykyiset ja tulevat järjestelmät ovat yhteydessä toisiinsa vuonna 2019 hyväksytyin ja parhaillaan käyttöön otettavan EU:n sisäisen turvallisuuden, rajaturvallisuuden ja muuttoliikkeen hallinnan tietojärjestelmien yhteentoimivuuskehityksen kautta. Prüm II-asetuksen myötä jäsenvaltioiden kansalliset, vaihdon piirissä olevat rekisterit samoin kuin Europolin tietokannat saatetaan toistensa yhteyteen siten, että lopputuloksena on järjestelmä, joka mahdollistaa rikostutkijan paikantaa tutkinnalle relevanttia tietoa yhdellä haulla.

Prüm-päätösten täytäntöönpano on ollut hidasta ja kaikki jäsenvaltiot eivät ole toteuttaneet tarvittavia toimia päätösten täytäntöönpanemiseksi. Tästä syystä useat kahdenväliset yhteydet ovat jääneet luomatta eikä joidenkin jäsenvaltioiden tietokantoihin voi kohdistaa kyselyjä. Osumien jatkotoimet ovat riippuneet kansallisesta lainsäädännöstä eli eivät ole kuuluneet Prüm-päätösten soveltamisalaan. Erot kansallisissa säännöissä ja menettelyissä ovat voineet useissa tapauksissa johtaa siihen, että toimivaltaiset viranomaiset ovat saaneet saavat tiedot osuman jälkeen merkittäväällä viipeellä. Suoraan sovellettava Prüm II-asetus ja sitä ennen voimaan tullut EU:n lainvalvontaviranomaisten tiedonvaihtodirektiivi korjaavat tätä puutetta sen myötä, että sääntelystä tulee jäsenvaltioita velvoittavampaa. Tämän odotetaan tehostavan tiedonvaihtoa merkittävästi.

DNA-tietojen vaihto

Nykyisessä Prüm-päätöksen mukaisessa tietojen vaihdossa yhteydet avataan erikseen jokaisen maan kanssa. Tätä ennen tehdään testauksia testiympäristössä. Kun testit on saatu onnistuneesti suoritettua, avataan tuotantoyhteys toisen maan kanssa. Ensimmäisessä vertailussa molemmat

maat lähettävät kaikki rekisterissään olevat, Prüm-päätöksen mukaiset kriteerit täyttävät rikospaikkänäytteiden DNA-tunnisteet vertailtavaksi toisilleen. Tietojenvaihdossa ei tuolloin lähetetä henkilötunnisteita vertailuun. Kun tämä vertailu on suoritettu, siirrytään uuteen vertailuun, jossa maat lähettävät toisilleen uudet rikospaikkänäytteiden tunnisteet sekä uudet henkilönäytteiden DNA-tunnisteet. Sitä mukaan, kun lisätään DNA-tunnisteita (sekä rikospaikka että henkilö) rekisteriin, ne lähtevät Prüm-vertailuun kaikkiin sellaisiin maihin, joihin Suomi on avannut yhteydet. Vertailuparametrit on rakennettu niin, että Suomi saa myös osumaehdokkaita, jotka eivät ole osumia. Asiantuntija tarkistaa kaikki osumat ennen tulosten lausumista poliisille tai henkilötietojen luovuttamista toiselle jäsenmaalle. Keskusrikospoliisin rikostekninen laboratorio kirjoittaa lausunnon kaikista Suomen rikospaikkatunnisteisiin tulevista osumista. Lausunnossa ei ole osumaan liittyviä henkilöiden nimiä tai vastaavia tietoja. Lausunnolta ilmenee ainoastaan, mistä Suomen rikospaikkatunnisteesta on kysymys ja minkä maan henkilö- tai rikospaikkatunnisteeseen se osuu. Henkilö-henkilö osumista ei kirjoiteta lausuntoja. Vertailun jälkeen aloitetaan tietojenvaihto. Ennen tietojen luovuttamista toiselle jäsenvaltiolle voidaan Codiksesta tarkistaa osuman tila. Codis on ohjelmisto, joka pyörittää DNA-rekisteriä. Kansallisten hakujen lisäksi siinä tehdään myös Prüm-vertailut. Muiden maiden viestit välittyvät viestipalvelimelta Codikseen, joka tekee vertailut ja esittää tulokset. Tietyillä suurilla EU-mailla, kuten Saksa ja Ranska, on omat ohjelmistonsa, mutta suurin osa Euroopan maista käyttää Codista, joka on FBI:n ohjelma.

Suomelta puuttuvat yhteydet Bulgarian ja Kyproksen kanssa.

DNA-tiedonvaihto sujuu hyvin. Pieniä katkoksia on silloin tällöin liittyen teknisiin ongelmiin tai ohjelmistopäivityksiin. Yhteyksien avaus uuden maan kanssa vaatii testaukset testijärjestelmässä ja uuden maan sertifikaatin lisäystä järjestelmään. Nykyisellään tämä kaikki saadaan yleensä tehtyä yhdessä päivässä. Prüm II -asetuksen myötä kahdenväliset yhteydet on tarkoitus korvata keskusreitittimeen perustuvalla järjestelmällä. Vaikka nykyinen järjestelmä toimii hyvin, toiminnallisesti Prüm II -asetuksessa säädetty keskusreititin on järkevämpi tapa hoitaa tiedonvaihto.

Prüm II -asetuksen DNA:ta koskevat artiklat ovat sellaisenaan sovellettavissa eivätkä edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Sormenjälkien vaihto

Prüm-päätöksen mukaisesti sormenjälkijärjestelmien tietojenvaihtoyhteydet avataan erikseen jokaisen maan kanssa. Tätä ennen tehdään testauksia maiden sormenjälkijärjestelmissä virallista testiaineistoa käyttäen joko tuotanto- tai testiympäristössä. Kun testit on saatu onnistuneesti suoritettua, avataan tuotantoyhteys toisen maan kanssa.

Sormenjälkitietojen vaihto ja muu käsittely tapahtuu kunkin maan omassa sormenjälkijärjestelmässä, mutta eri toimittajien järjestelmät ovat yhteensopivia, koska niissä käytetään standardisoituja tiedostomuotoja.

Sormenjälkien Prüm-hakuja tehdään Suomen poliisin pyyntöjen perusteella keskitetysti keskusrikospoliisissa sijaitsevassa rikosteknisessä laboratoriossa. Rikosteknisen laboratorion sormenjälkitutkija tekee arvion sormenjälkien laadusta ja suorittaa sen perusteella haun. Haku toimii siten, että Suomi lähettää sormenjälkihaun kaikkiin maihin, joihin on tuotantoyhteys olemassa. Haussa saadaan takaisin järjestelmän antama henkilölista (1–10 ehdokasta riippuen hakutyypistä), ja sormenjälkitutkija suorittaa ehdokkaiden sormenjäljille manuaalisen vertailun. Mikäli sormenjälkitutkija saa osuman, tulee toisen sormenjälkitutkijan vahvistaa osuma.

Tunnistetiedot osumasta kirjataan lausuntoon, ja saatu osumatieto ilmoitetaan keskusrikospoliisin tiedusteluosaston oikeus- ja virka-apuyksikköön. Yksikkö selvittää tunnisteeseen liittyvät henkilötiedot ja ilmoittaa ne pyytäneelle taholle.

Muiden maiden sormenjälkihaut prosessoidaan automaattisesti Suomen järjestelmässä, mutta kukin maa vastaa hakutulosten vertailusta.

Jokaisen maan kanssa on sovittu päivittäiset hakukiintiöt, koska sormenjäljet ovat useimmiten suuria tiedostoja ja ne voivat rasittaa kansallisia sormenjälkijärjestelmiä. Hakukiintiöiden suuruus vaihtelee maittäin, ja hakukiintiö perustuu jokaisen maan oman tarvearvioon. Jos jokin maa toteaa, että sen päivittäinen hakukiintiö on liian pieni, maan pitää erikseen sopia kaikkien muiden maiden kanssa kiintiön suurentamisesta.

Tällä hetkellä Suomi on tuotannossa seuraavien EU:n jäsenvaltioiden kanssa: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Itävalta, Kroatia, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tanska, Tšekki, Unkari ja Viro. Hakuyhteyksien avaaminen on mahdollista myös Schengen-valtioiden tai muiden kolmansien kanssa. Tiedonvaihto perustuu joko Prüm-sopimukseen tai muuhun valtiosopimukseen. Tuotanto on toteutettu jo Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa. Suomi on lisäksi testivaiheessa Ruotsin ja Sveitsin kanssa.

Sormenjälkien tiedonvaihto sujuu hyvin. Lyhytkestoisia katkoksia voi esiintyä teknisten ongelmien tai ohjelmistopäivitysten vuoksi. Näistä saadaan useimmiten ennakkovaroituksia muista maista. Uusien maiden testausvaiheissa on ollut ajoittain myös pidempikestoisia teknisiä haasteita.

Prüm-hakujen määrä

Vuosi	Prüm-hakujen määrä
2024	279
2023	274
2022	199
2021	212
2020	336

Prüm II -asetuksen sormenjälkien vaihtoa koskevat artiklat ovat sellaisenaan sovellettavissa eivätkä edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Ajoneuvorekisteritietojen vaihto

Ajoneuvojen osalta nykyisessä Prüm-ympäristössä on mahdollista pyytää rekisteritunnuksen perusteella ajoneuvon tiedot yhdestä valtiosta tai ajoneuvon valmistenumeron perusteella ajoneuvon tiedot kaikista Prüm-valtioista. Prüm-tiedonvaihto on yksi eurooppalaiseen EUCARIS-tiedonvaihtoverkoston rakennetuista palveluista eli yhteys EUCARIS-verkoston mahdollistaa tietojen vaihtamisen kaikkien muiden verkostoon ja Prüm-palveluun liittyneiden maiden kanssa. DNA- ja sormenjälkitiedonvaihdosta poiketen ajoneuvorekisteritietojen haku tapahtuu keskitetyn järjestelmän kautta.

Kyselyyn vastauksena saataviin ajoneuvotietoihin kuuluvat:

- Ajoneuvon tekniset tiedot

- Omistajan ja haltijan tiedot
- Niin sanotut signaalit (esimerkiksi tieto siitä, että ajoneuvo on varastettu tai romutettu)
- Vakuutustiedot

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom toimii kansallisena yhteyspisteenä EUCARIS-tiedonvaihdossa ja vastaa muiden valtioiden tekemiin Prüm-kyselyihin. Traficom välittää poliisin tekemät kyselyt EUCARIS-verkoston ja normaalitilanteessa vastaus kyselyyn saadaan ilman viivettä. Vuonna 2024 ajoneuvoja koskevia Prüm-kyselyitä tehtiin Suomeen 540 000 kappaletta ja suomalaiset viranomaiset tekivät 48 000 kyselyä muihin valtioihin.

Suomelta puuttuu vielä yhteys Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, jonka kanssa yhteyksiä joudutaan avaamaan uudelleen Brexitin jäljiltä.

Ajoneuvotiedot Prümmissä kulkevat tälläkin hetkellä keskitetysti Eucariksen kautta eli riittää, että maan Prüm-yhteys Eucarikseen toimii, jolloin se on tiedonvaihdossa mukana kaikkien kanssa.

Ajoneuvorekisteristä säädetään liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) (*jäljempänä liikennepalvelulaki*) 216 §:ssä. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan ”Liikenneasioiden rekisteriä pidetään liikenteen lupien ja muiden oikeuksien myöntämiseksi ja valvomiseksi, liikenteen turvallisuuden parantamiseksi, liikennevälineiden ja niihin liittyvän verotuksen ja kiinnitysten yksilöimiseksi, ympäristöhaittojen vähentämiseksi, liikkumispalveluiden kehittämisen sekä niiden käyttämisen edistämiseksi, tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan mahdollistamiseksi, henkilön omien tietojen hallintaan perustuvien palveluiden kehittämisen edistämiseksi, liikenteen viranomaispalvelujen tuottamiseksi ja kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Tietojen luovuttamisesta viranomaisille säädetään liikennepalvelulain 230 §:ssä, jonka 2 momentin mukaan: ”Liikenne- ja viestintävirasto saa luovuttaa rekisteristä tietoja ulkomaan viranomaisille tai viranomaistehtäviä varten, jos luovuttaminen perustuu lakiin, Euroopan yhteisön lainsäädäntöön tai Suomea sitovaan kansainvälisen sopimuksen velvoitteeseen. Jos henkilötietoja siirretään ETA-alueen ulkopuolelle, Euroopan unionin yleisen tietosuojasetuksen V luvun edellytysten on täytyttävä. Liikenneasioiden rekisteristä tietoja saanut muu viranomainen saa luovuttaa tietoja edelleen samojen edellytysten täytyttyä. Yhdistyneen kuningaskunnan osalta on voimassa komission yleisen tietosuojasetuksen nojalla hyväksymä tietosuojan riittävyyspäätös. Vastaava päätös on tehty myös rikosasioiden tietosuojadirektiivin nojalla.

Prüm II -asetus tuo kansalliseen liikkumavaraan sisältyvän mahdollisuuden pyytää rikoksesta epäillyn tai tuomitun henkilön tiedoilla hänen omistamiensa ajoneuvojen tiedot (16 artikla). Lisäksi asetuksen myötä myös Europolilla on oikeus tehdä ajoneuvorekisteritietoja koskevia kyselyjä. Jos Suomi haluaisi käyttää 16 artiklan 2 kohdan c alakohdan mahdollistamaa liikkumavaraa, tulisi kansallisessa lainsäädännössä sallia se, että toisten maiden yhteyspisteet saisivat tehdä ajoneuvorekisteriin hakuja ajoneuvon omistajaa tai haltijaa koskevilla tiedoilla. Se, saisiko Suomi vastaavaa oikeutta, riippuisi muiden maiden lainsäädännöstä. Tässä esityksessä ei ehdoteta muutosta, jolla mahdollistettaisiin liikkumavaran käyttö. Tarve liikkumavaran käyttöön tältä osin ei ole noussut esille valmistelussa.

Muilta osin Prüm II -asetuksen ajoneuvorekisteritiedonvaihtoa koskevat artiklat ovat sellaisenaan sovellettavissa eivätkä vaadi täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

3.2 Kasvokuvien vaihto

Poliisilla on tällä hetkellä käytössä kasvojentunnistamista helpottava järjestelmä. Järjestelmää voidaan käyttää tuntemattoman asianosaisen henkilöllisyyden selvittämiseksi vankeusuhkaisissa rikoksissa tutkinta- ja valvontatehtävissä tai rikosten ennalta estämiseksi ja paljastamiseksi silloin, kun se on välttämätöntä. Prüm II -asetuksen pohjalta tapahtuva kasvokuvien vaihto tulisi tapahtumaan tämän järjestelmän kautta. Sen tulisi tuolloin kyetä käsittelemään automaattisesti myös kansainvälisiä pyyntöjä.

Tällä hetkellä poliisi vaihtaa kasvokuvia toisen maiden kanssa normaalissa poliisitiedonvaihdossa eli SIENA-viestinvaihtojärjestelmän kautta tai Interpol-viestin liitteenä. Automaattinen tunnistus edellyttää riittävän hyvälaatuista kuvaa. Muuten tunnistaminen pitää tehdä aistinvaraisesti.

Kasvokuvien mukaan ottaminen lainvalvontaviranomaisten väliseen tiedonvaihtoon on merkittävä Prüm II -asetuksessa säädetty uusi velvoite. Käytettävissä oleva kuvamateriaali laajenee, kun vertailu tulee mahdolliseksi muiden jäsenvaltioiden kuvatietokantoihin. Tämä tehostaa toimintaa merkittävästi, kun poliisi yrittää tunnistaa rikoksesta epäiltyjä esimerkiksi valvontakamerakuvien perusteella. Kuvavertailu toimii vastaavalla tavalla kaksivaiheisesti kun sormenjälki- ja DNA-tietojen osalta. Kasvokuvavertailussa jäsenvaltion tekemä haku palauttaa ensin kuvaehdokkaita ja niiden viitenumerot. Haun tehnyt valtio vahvistaa osuman ja pyytää tämän jälkeen perustiedot viitenumeron perusteella.

Prüm II -asetus tuo kansalliseen liikkumavaraan sisältyvän mahdollisuuden asettaa saataville uhrien kasvokuvien viitetiedot. Jos Suomi haluaisi käyttää 19 artiklan 1 kohdan mahdollistamaa liikkumavaraa, tulisi kansallisessa lainsäädännössä sallia se, että toisten maiden kansalliset yhteyspisteet ja Europol saisivat pääsyn kansallisessa tietokannassa oleviin uhrien kasvokuvien viitetietoihin, jotta nämä voivat tehdä automaattisia hakuja. Suomessa lainvalvontaviranomaisilla ei ole pelkästään uhrien kasvokuvia sisältävää tietokantaa. Se, saisiko Suomi oikeuden tehdä kyselyjä toisten valtioiden uhrien kasvokuvia sisältävän tietokannan viitetietoihin, riippuisi muiden valtioiden lainsäädännöstä. Tässä esityksessä ei ehdoteta muutosta, jolla mahdollistettaisiin liikkumavaran käyttö.

Muutoin Prüm II -asetuksen kasvokuvien vaihtoa koskevat artikkelit ovat sellaisenaan sovellettavia eivätkä ne edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

3.3 Tietojensaanti toisten jäsenvaltioiden poliisirekistereistä

Poliisirekisteritietojen vaihtaminen on kansainvälisen poliisiyhteistyön ydintehtävä. Tällä hetkellä se tapahtuu perinteisenä viestinvaihtona kysyvän ja vastaavan valtion välillä. Tiedonvaihtokanava on lainvalvontaviranomaisten suojattu kanava, EU:n jäsenvaltioiden kesken ensisijaisesti Europolin ylläpitämä SIENA-viestinvaihtojärjestelmä.

Yksinkertaistettu tilanne olisi esimerkiksi sellainen, että Suomen lainvalvontaviranomainen laatii viestin, jossa kertoo tutkivansa rikosta, josta saattaa olla syytä epäillä henkilöä, josta Suomen viranomainen olettaa olevan saatavilla tietoja toisen valtion poliisirekisterissä ja pyytää saada tietää tätä henkilöä koskevat tiedot. Nykyjärjestelmä ei ole automatisoitu ja kun henkilöä koskevia tietoja kysytään toisesta valtiosta, henkilöön kohdistuva epäily samalla paljastuu tämän toisen valtion viranomaisille. Prüm II -asetuksen mukainen poliisirekisteritietojen vaihto (EPRIS-järjestelmä) perustuisi automatisoituun vahvasti suojattuun kyselyjärjestelmään, jossa toisen jäsenvaltion viranomaiset eivät näkisi, kenestä tietoja kysytään. Vasta siinä tapauksessa, että kyselyn perusteella tulee osuma ja kyselyn tehnyt jäsenvaltio pyytää lisätietoja,

vastaanottavan jäsenvaltion viranomaiset saavat tiedon kysytystä henkilöstä. Tämä tehostaisi lainvalvontaviranomaisten tiedonvaihtoa merkittävästi suhteessa nykytilaan osallistuvien jäsenvaltioiden välillä. Samalla järjestelmässä on huomioitu tietosuojaa nykyistä menettelyä paremmin.

Prüm II -asetuksen säännökset poliisirekisteritietojen vaihdosta tulevat jäsenvaltiossa sovellettavaksi ainoastaan, jos valtio päättää liittyä kyseiseen tiedonvaihtoon. Esityksessä ehdotetaan, että Suomi liittyisi poliisirekistereitä koskevaan tiedonvaihtoon.

3.4 Kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistaminen

Kadonneen henkilön etsintä on yksi poliisille laissa määritellyistä virkatehtävistä. Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan poliisiin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi, mikäli on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi.

Rajavartiolaitos vastaa kadonneiden henkilöiden etsinnästä Suomen meripelastusvastuu alueella. Rajavartiolaitoksen toimivalta on alueellisesti ja ajallisesti rajoitettu. Meripelastuslain (1145/2001) mukaan Rajavartiolaitos on johtava meripelastusviranomainen joka mm. johtaa ja suorittaa etsintä – ja pelastustoimintaa Suomen meripelastustoimen vastuualueella. Mikäli on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi merialueella Rajavartiolaitoksen on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi ja pelastamiseksi.

Meripelastusasetuksen (37/2002) 6 § mukaan: ” Vaaratilanteen johdosta käynnistetyt toimenpiteet saadaan lopettaa, kun suoritettujen tiedustelu- tai etsintätoimien perusteella on selvitetty, ettei tarvetta lisätoimiin ole, tai kun kaikki hätään tai vaaraan joutuneet ovat löytyneet ja pelastuneet, taikka kun on ilmennyt, ettei perusteltua toivoa elossa olevien löytymisestä ole.”

Mikäli etsinnät on keskeytetty sillä perusteella, ettei perusteltua toivoa elossa olevien löytymisestä ole, siirtyy kadonneiden etsintä poliisiin vastuulle (vainajien tunnistaminen).

Lain henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019) 15 §:n 2 momentin mukaan henkilökorttilaissa ja passilaissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltäviä biometrisiä tietoja saa käyttää muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen vain, jos se on välttämätöntä luonnononnettomuuden, suuronnettomuuden, muun katastrofin tai rikoksen kohteeksi joutuneen tai muuten tunnistamattomaksi jääneen uhrin tunnistamiseksi. Oikeus tiedon käyttöön on vain sillä, jonka työtehtävien hoitaminen välttämättä edellyttää tiedon käyttöä. Vertaamista varten otettuja tietoja voidaan käyttää vain vertaamisen ajan, ja ne on hävitettävä välittömästi sen jälkeen. Eduskunnassa on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain, ulkomaalaislain 131 §:n sekä poliisilain 2 luvun 1 §:n muuttamisesta (HE 121/2025 vp). Kyseisessä esityksessä ehdotetaan muutoksia henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 §:än.

Kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 7 §:ssä säädetään tilanteista, jolloin poliisiin on suoritettava tutkinta kuolemansyyn selvittämiseksi. Kuolemansyyn selvittäminen käsittää niiden tietojen hankkimisen, joiden perusteella voidaan todeta kuolema ja arvioida sen ajankohta, voidaan varmistaa vainajan henkilöllisyys, saadaan käsitys kuolinhetkellä vallinneista olosuhteista ja kuolintapahtumaan liittyvistä seikoista, määritetään kuolinsyy ja -luokka ja laaditaan kuolemansyyn selvittämiseen kuuluvat asiakirjat. Poliisi vastaa oikeuslääketieteellisen kuolemansyynselvityksestä. Uhrintunnistustoiminta on osa

kuolemansyyn selvittämistä. Poliisilla on uhrintunnistus- eli DVI-yksikkö (Disaster Victim Identification), joka suorittaa uhrien tunnistamista muun muassa niissä onnettomuus- tai rikostapauksissa, joissa uhrien lukumäärä on suuri, uhrin ovat vaikeasti tunnistettavia tai uhreja on kateissa. Uhrintunnistusyksikkö avustaa paikallispoliisia tarvittaessa uhrintunnistustoiminnassa uhrien lukumäärästä ja tapauksen luonteesta riippumatta, myös yksittäistapauksissa. Uhrintunnistusyksikkö suorittaa uhrien tunnistamista tarvittaessa myös sellaisissa tapauksissa, joissa Suomen kansalainen tai kansalaisia on kuollut ulkomailla. Pyydettyessä uhrintunnistusyksikkö voi osallistua tunnistamistehtäviin myös ulkomailla, vaikka Suomen kansalaisia ei olisikaan uhrien joukossa.

Prüm II -asetuksen mukaan, jos jäsenvaltio haluaa käyttää asetuksen tarkoittamia sormenjälki- tai DNA-tietoja, kasvokuvia, poliisirekisteritietoja tai ajoneuvorekisteritietoja kadonneiden henkilöiden tunnistamiseksi rikostutkinnan yhteydessä tai humanitaarisista syistä johtuvissa tilanteissa, sen tulee antaa asiasta kansallista lainsäädäntöä. Edelleen jos jäsenvaltio haluaa käyttää Prüm II -asetuksen mukaisia tietoja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi, sen tulee antaa asiasta kansallista lainsäädäntöä. Kansallisessa lainsäädännössä tulee nimetä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ja vahvistettava menettelyt, ehdot ja perusteet, mukaan lukien sellaiset humanitaariset syyt, joiden vuoksi on sallittua suorittaa automaattisia hakuja kadonneiden henkilöiden etsintöjen yhteydessä. Esityksessä ehdotetaan, että Suomi käyttäisi tätä mahdollisuutta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksessä pidetään perusteltuna, että siltä osin kuin Prüm II -asetus edellyttäisi täydentävää sääntelyä, säännökset annettaisiin erillisessä laissa.

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä on tarkoitus käyttää Prüm II -asetuksen mahdollistamaa liikkumavaraa ja antaa säännökset poliisirekisteritietojen vaihtoon liittymisestä sekä säännökset Prüm II -asetuksen tietojen käyttämisestä kadonneiden henkilöiden tunnistamiseksi rikostutkinnan yhteydessä sekä humanitaarisista syistä johtuvissa tilanteissa. Esityksessä ehdotetulla lainsäädännöllä on tarkoitus myös käyttää asetuksen mahdollistamaa liikkumavaraa ja antaa säännökset Prüm II -asetuksen tietojen käyttämisestä tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi.

Prüm II -asetus mahdollistaisi myös sen, että ajoneuvorekisteritietoihin voisi tehdä automaattisia hakuja ajoneuvon omistajaa tai haltijaa koskevilla tiedoilla, jos tämä sallitaan pyyntöön vastaavan jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi kansallista lakia tämän johdosta eli jatkossakaan toisten maiden viranomaiset eivät voi tehdä kyselyjä ko. tiedoilla.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Hallituksen esitys tukee tietoyhteiskunnan suotuisaa kehitystä edistämällä digitaalisten palveluiden käyttöä ja kehittämistä. Se myös tukee pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjausta ”10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan”. Hallitusohjelman mukaan hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa. Lakiehdotuksella tuetaan nimenomaisesti näitä

tavoitteita. Esityksellä tehostetaan rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen liittyvää kansainvälistä tiedonvaihtoa. Lainvalvontaviranomaisten resurssien käytön kannalta on tarkoituksenmukaista, että tieto siitä, missä jäsenvaltiossa on saatavilla selvittämisen kannalta merkityksellistä tietoa, saadaan aiempaa huomattavasti nopeammin. Erityisesti rajatylittävän rikollisuuden selvittämisen kannalta on kustannustehokkaampaa se, että saadaan tieto tarvittaessa useammastakin relevantista jäsenvaltiosta, jossa samat tekijät ovat toimineet.

Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tehokkaammalla tietojenvaihdolla on samalla rikostorjuntaa ja esitutkintaa tehostavaa vaikutusta sekä välillisesti yhteiskunnan turvallisuutta edistävää vaikutusta.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Prüm II -asetuksesta aiheutuu taloudellisia vaikutuksia erityisesti kasvokuvien käyttöönoton johdosta. Nämä kustannukset tulevat suoraan asetuksen nojalla eivätkä ole riippuvaisia ehdotetusta esityksestä. Samoin myös reitittimestä aiheutuvat kustannukset johtuvat suoraan asetuksesta.

Poliisirekisteritiedonvaihtoon osallistumisesta aiheutuvat kustannukset johtuvat ehdotetusta esityksestä. Jos Suomi ei kyseiseen yhteistyöhön osallistuisi, ei siitä myöskään aiheutuisi kustannuksia Suomelle.

Prüm II -asetuksesta arvioidut kulut poliisille vuosille 2025–2029 ovat yhteensä noin 4 774 000 €. Luku on arvio. Tästä summasta ISF-rahoituksesta arvioidaan saatavaksi noin 2 876 500 €. Loppusumma eli 1 897 500 € sisältää henkilöstökulut.

Prüm II -asetuksen 73 artiklan mukaan:

1. Reitittimen ja EPRISin perustamisesta ja toiminnasta aiheutuvat kustannukset katetaan unionin yleisestä talousarviosta.
2. Olemassa olevan kansallisen infrastruktuurin integroinnista ja sen liittämistä reitittimeen ja EPRISIin aiheutuvat kustannukset sekä kansallisten kasvokuvatietokantojen ja kansallisten poliisirekisterihakemistojen perustamisesta rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi aiheutuvat kustannukset katetaan unionin yleisestä talousarviosta.

Niihin eivät sisälly seuraavista aiheutuvat kustannukset:

- a) jäsenvaltioiden hankkeiden hallinnoinnista vastaava toimisto (kokoukset, virkamatkat, tilat);
 - b) kansallisten tietojärjestelmien ylläpito (tilat, toteutus, sähkö, jäähdytys);
 - c) kansallisten tietojärjestelmien toiminta (operaattorien kanssa tehdyt sopimukset ja tukisopimukset);
 - d) kansallisten viestintäverkkojen suunnittelu, kehittäminen, täytäntöönpano, toiminta ja ylläpito.
1. Kukin jäsenvaltio vastaa Eucaris-järjestelmän hallinnoinnista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

2. Kukin jäsenvaltio vastaa reitittimeen ja EPRISIin muodostettujen yhteyksiensä hallinnoinnista, käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

Edellä mainittujen kustannusten arvioidaan jakautuvat seuraavasti:

Hankeaika	1.1.2026-31.12.2029
Budjetti 2026	852 500,00 €
Budjetti 2027	2 156 000,00 €
Budjetti 2028	1 518 000,00 €
Budjetti 2029	247 500,00 €
Total	4 774 000,00 €

Prüm II -asetuksesta aiheutuvat kustannukset on määrä kattaa poliisille kehyspäätöksissä ja talousarvioissa myönnettyistä määrärahoista. Määräraharesursoinnista päätetään normaalin tapaan osana talousarvio- ja JTS-päätöksentekoa.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Hakujen tekeminen toisten jäsenmaiden kansallisista poliisirekisterihakemistoista edellyttää Prüm II-asetuksen 43 artiklan mukaan sitä, että hakeminen tehdään asetuksen 42 artiklan nojalla perustettavan eurooppalaisen poliisirekisterihakemistojärjestelmän (EPRIS) kautta. EPRIS:sen käyttöönotto tulee tehostamaan ja yksinkertaistamaan poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tiedonvaihtoa toisten poliisirekisteritiedonvaihtoon osallistuvien jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa. EPRIS:sen käyttöönoton myötä tietopyyntö pystytään kohdistamaan sille valtiolle, jolla on tietoa kysyttävästä henkilöstä. Näin vältetään turhia kyselyjä ja tällaisiin kyselyihin vastaamista, mikä vapauttaa resursseja muihin tehtäviin.

EPRIS:seen osallistuvan jäsenvaltion tulee liittää kansalliset, relevantit tietokantansa EPRIS:iin, millä on luvussa 4.2.2. tarkemmin kuvattuja resurssivaatimuksia. Lisäksi koska EPRIS on uusi toiminto, sen käyttöönotto tulee vaatimaan henkilöstön kouluttamista poliisissa, Tullissa ja Rajavartiolaitoksella, millä voidaan arvioida olevan vähäisiä resurssivaikutuksia.

Jos Prüm II-asetuksessa mainittuja tietoja voidaan käyttää kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi rikostutkinnan yhteydessä, sen voidaan olettaa tehostavan tätä toimintaa, koska käytettävissä olevan tiedon määrä kasvaisi. Tietojen käyttäminen edellyttäisi henkilön kouluttamista, millä voidaan arvioida olevan vähäisiä resurssivaikutuksia.

4.2.4 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin sekä tietosuojaan

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi säännökset Suomen liittymisestä poliisirekisteritietojen vaihtoon ja säännökset Prüm II -asetuksen tietojen käyttämisestä kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi sekä rikostutkinnan yhteydessä että humanitaarisista syistä johtuvissa tilanteissa.

Poliisilla on turvallisuusviranomaisena velvollisuus suojella ihmisiä rikoksilta. Tällä esityksellä vaikutetaan perustuslain 7 §:ssä tarkoitettuun perusoikeuteen (oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen), joka voidaan nähdä tässä esityksessä

yleisen turvallisuuden lisäksi henkilön henkilökohtaisena turvallisuutena. Lisäksi tehokkaammalla tietojenvaihdolla voidaan välillisesti vaikuttaa siihen, että rikoksiin liittyvien henkilöiden oikeudet oikeusturvaan ja hyvään hallintoon toteutuvat tehokkaammin. Tehokkaampi ja nopeampi tiedonsaanti esitutkinnassa voi muun muassa nopeuttaa rikosprosessia.

Ehdotuksella on vaikutusta myös henkilötietojen suojaan, josta on säädetty EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (*jäljempänä SEUT*) 16 artiklassa sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa. Biometriset tiedot kuuluvat yleisessä tietosuojasetuksessa ja rikosasioiden tietosuojalainsäädännössä tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja vapauksien kannalta. Ehdotus koskisi sellaisia henkilöitä, joiden tietoja on tallennettu niihin kansallisiin rekistereihin, mitä Prüm II -asetuksen mukainen tiedonvaihto koskee. Näitä rekistereitä ovat rikosten tutkimista varten perustetut DNA-rekisterit, rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten perustetut sormenjälkirekisterit ja ajoneuvorekisterit. Lisäksi tällaisia rekistereitä olisi rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi perustetut rekisterit, jotka sisältävät rikoksesta epäiltyjä ja tuomittuja henkilöitä koskevia tietoja. Ehdotuksella ei ole vaikutusta näiden rekisterin tietosisältöön. Ehdotuksen perusteella ei rekistereihin tallenneta tietoja, vaan rekistereissä jo olevia tietoja esitetään käytettäväksi kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseen.

Tiedonvaihto puuttuisi rikoksesta epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden sekä kadonneiden yksityiselämän suojaan ja henkilötietojen suojaan. Prüm II -asetus sisältää kuitenkin useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on varmistua siitä, että tietojenvaihdossa noudatetaan EU:n tietosuojalainsäädäntöä, mukaan lukien henkilötietojen käsittelyn tietoturvasääntö. Siinä säädetään myös toimenpiteistä, joilla voidaan varmistua siitä, että henkilön oikeuksiin puuttuminen rajoittuu siihen, mikä on välttämätöntä ja oikeasuhteista. Asetuksen johdanto-osaan sisältyvän tulkintaohjeen mukaisesti asetuksen mukainen henkilötietojen käsittely ei saisi myöskään johtaa syrjintään.

Esityksen mukaan poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos voisivat tehdä automaattisia kyselyjä toisten poliisirekisteritiedonvaihtoon osallistuvien maiden poliisirekisterihakemistoon. Poliisirekisterit eivät sisällä biometrisiä tietoja eli myöskään kyselyjä ei tehtäisi biometrisillä tiedoilla. Kysely voidaan tehdä vain sellaisten rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten, josta pyynnön esittävän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään yksi vuosi. Kyselyjä voi tehdä vain yksittäistapausten yhteydessä. Poliisirekisterihakemistoissa olevista tiedoista etunimi tai -nimet, sukunimi tai -nimet ja peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet ovat pseudonymisoitava. Siten kyselyn vastaanottavamaan viranomaiset eivät saa tietää, ketä henkilöä kysely koskee. Jos rekisteristä tulee osuma, niin kyselevä maa saa tiedon siitä, missä maassa kyseltävästä henkilöstä on tietoa, ja kyselevä maa voi kohdistaa tarkemman tietopyyntönsä suoraan tuolle maalle. Tieto siitä kenestä henkilöstä kysely tehdään, ei leviä muiden maiden viranomaisille. Tämä parantaa kyselyn kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa nykyisestä.

Ehdotuksen mukaan automaattisia kyselyjä voisi tehdä Prüm II-puitteita käyttäen myös kadonneiden henkilöiden etsintään ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi rikostutkinnan yhteydessä tai tilanteissa, kun kadonneen henkilön henki tai terveys voisi olla vaarassa tai kyse on vainajien tunnistamisesta muussa kuin rikostutkinnan yhteydessä.

Prüm II -asetuksen mukaan kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn tai vaihtoon olisi sovellettava asetuksen 6 luvun tietosuojasäännöksiä ja tapauksen mukaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2016/680, *jäljempänä tietosuojadirektiivi*) tai Euroopan parlamentin

ja neuvoston asetuksia (EU) 2018/1725, (EU) 2016/794 tai (EU) 2016/679, jäljempänä yleinen tietosuojasetus). Tietosuojadirektiiviä sovelletaan Prüm II -puitteiden käyttöön kadonneiden henkilöiden etsinnässä ja tunnistamattomien vainajien tunnistamisessa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Yleistä tietosuojasetusta sovelletaan Prüm II -puitteiden käyttöön kadonneiden henkilöiden etsinnässä ja tunnistamattomien vainajien tunnistamisessa muihin tarkoituksiin.

Poliisirekisteritiedonvaihtoon sovelletaan tietosuojadirektiiviä, mikä on laitettu kansallisesti täytäntöön lailla henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä (1054/2018). Laissa säädetään muun muassa henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista, rekisterin pitäjän ja henkilötietojen käsittelijän vastuusta, rekisteröidyn oikeuksista ja tietoturva.

Myös yleisestä tietosuojasääntelystä seuraa rekisterinpitäjälle ja henkilötietojen käsittelijälle lukuisia henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia ja velvoitteita, jotka vähentävät osaltaan henkilötietojen suojaan liittyviä riskejä. Luonnollisella henkilöllä olisi myös käytettävissään yleisen tietosuojasetuksen mukaiset rekisteröidyn oikeudet ja oikeussuojakeinot, mukaan lukien mahdollisuus saada tarvittaessa asiansa tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Edellä oleva henkilötietojen käsittelyn riskien arviointi ei poista yleisen tietosuojasetuksen 35 artiklassa säädettyä rekisterinpitäjän velvollisuutta toteuttaa tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi, jos tietyn tyyppinen käsittely etenkin uutta teknologiaa käytettäessä todennäköisesti aiheuttaa käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset huomioon ottaen luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin.

Lain henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä 20 §:ssä säädetään rekisterinpitäjälle velvoite tehdä tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi silloin, kun henkilötietojen käsittely merkittävän, riskin luonnollisen henkilön oikeuksien toteutumisen kannalta. Vaikutustenarvioon on sisällytettävä yleinen kuvaus suunnitelluista käsittelytoimista, arvio rekisteröidyn oikeuksiin kohdistuvista riskeistä ja toimet niiden vähentämiseksi sekä toimet, joilla henkilötietojen suoja varmistetaan.

EU:n tietosuojadirektiivin johdanto-osan 37 kappaleen mukaan henkilötiedot, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, ansaitsevat erityistä suojelua, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. EU:n tietosuojadirektiivi on pantu kansallisesti täytäntöön rikosasioiden tietosuojalailla, jonka 11 §:ssä säädetään erityisiä henkilötietoja koskevasta käsittelystä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ovat säännöksen mukaan henkilötiedot, joista ilmenee etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus taikka ammattiliiton jäsenyys, sekä geneettiset tiedot, luonnollisen henkilön yksiselitteiseen tunnistamiseen tarkoitetut biometriset tiedot sekä terveyttä taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja seksuaalista suuntautumista koskevat tiedot. Lain 3 §:n 1 momentin 13 kohdan määritelmän mukaan biometrisillä tiedoilla tarkoitetaan luonnollisen henkilön fyysisiin ja fysiologisiin ominaisuuksiin tai käyttäytymiseen liittyvällä teknisellä käsittelyllä saatuja henkilötietoja, joiden perusteella kyseinen luonnollinen henkilö voidaan tunnistaa tai kyseisen henkilön tunnistaminen voidaan varmistaa. Määritelmä perustuu EU:n tietosuojadirektiivin 3 artiklan 13 kohtaan, jossa esimerkkeinä biometrisistä tiedoista mainitaan kasvokuvat ja sormenjälkitiedot.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja voidaan rikosasioiden tietosuojalain 11 §:n mukaan käsitellä vain, jos se on välttämätöntä ja rekisteröidyn oikeuksien turvaamisen

edellyttämät suojatoimet on toteutettu. Lisäksi edellytyksenä on, että 1) käsittelystä säädetään laissa, 2) kyse on rikosasian käsittelystä syyttäjän toiminnassa tai tuomioistuimessa, 3) rekisteröidyn tai toisen luonnollisen henkilön elintärkeiden etujen suojaaminen edellyttää sitä tai 4) käsittely koskee tietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkisiksi. Sellainen profilointi, joka johtaa erityisiin henkilötietoryhmiin perustuvaan luonnollisten henkilöiden syrjintään, on kielletty.

Laki henkilötietojen käytöstä poliisitoimessa sisältää tietosuojan yleislainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä, joita sovelletaan poliisilain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen poliisille kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyyn. Lain henkilötietojen käytöstä poliisitoimessa 5 ja 6 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä esitutkinnan, poliisitutkinnan tai muun rikoksen selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen liittyvän tehtävän, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän tehtävän ja muun poliisille säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi. Lain 7 ja 8 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi. Säännöksissä tarkoitettu henkilötietojen käsittely kuuluu EU:n tietosuojadirektiivin soveltamisalaan. Lain 5 ja 7 §:ssä säädetään henkilöryhmistä, joiden tietoja poliisi saa käsitellä tutkinta- ja valvontatehtävien sekä rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvien tehtävien suorittamiseksi. Käsiteltävien henkilötietojen sisältö on täsmennetty 6 ja 8 §:ssä. Poliisi saa sekä 6 että 8 §:n mukaan käsitellä muiden tietojen ohella tuntomerkitietoja henkilöllisyyden toteamiseksi, mukaan lukien biometrisia tietoja. Biometrinen tietojen ja muiden erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn on lain 15 §:n 1 momentin mukaan oltava käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa (650/2019) sisältää tietosuojan yleislainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä, joita sovelletaan Tullille laissa Tullin hallinnosta (960/2012) ja laissa rikostorjunnasta Tullissa (623/2015) tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyyn. Lain henkilötietojen käsittelystä Tullissa 7 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä tullirikosten selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen liittyvää muuta toimenpidettä varten. Lain 9 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi. Säännöksissä tarkoitettu henkilötietojen käsittely kuuluu EU:n tietosuojadirektiivin soveltamisalaan. Lain 7 ja 9 §:ssä säädetään henkilöryhmistä, joiden tietoja Tulli saa käsitellä tutkintatehtävien sekä rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvien tehtävien suorittamiseksi. Käsiteltävien henkilötietojen sisältö on täsmennetty lain 8 ja 10 §:ssä. Tulli saa sekä 8 että 10 §:n mukaan käsitellä muiden tietojen ohella tuntomerkitietoja henkilöllisyyden toteamiseksi, mukaan lukien biometrisia tietoja. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn on lain 4 §:n mukaan oltava käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa (639/2019) sisältää tietosuojan yleislainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä, joita sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn Rajavartiolaitokselle laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Lain 8 ja 9 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä rikoksen selvittämiseen tai syyteharkintaan saattamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Lain 10 ja 11 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvän tehtävän suorittamiseksi. Säännöksissä tarkoitettu henkilötietojen käsittely kuuluu EU:n tietosuojadirektiivin soveltamisalaan. Lain 8 ja 10 §:ssä säädetään henkilöryhmistä, joiden tietoja Rajavartiolaitos saa käsitellä rikosten selvittämiseen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvien tehtävien suorittamiseksi sekä rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvien tehtävien suorittamiseksi. Käsiteltävien henkilötietojen sisältö on täsmennetty lain 9 ja 11 §:ssä. Rajavartiolaitos saa sekä 9 että 11 §:n mukaan käsitellä muiden tietojen ohella tuntomerkitietoja henkilöllisyyden toteamiseksi, mukaan lukien

biometrisia tietoja. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on lain 4 §:n mukaan oltava käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä.

4.2.5 Tiedonhallintavaikutukset

Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) säädetään muun muassa tiedonhallinnan järjestämisestä ja kuvaamisesta, tietovarantojen yhteentoimivuudesta, teknisten rajapintojen ja katseluyhteyksien toteuttamisesta sekä tietoturvallisuuden toteuttamisesta. Tiedonhallintalailla varmistetaan viranomaisten tietoaaineistojen yhdenmukainen hallinta ja tietoturallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia tietojärjestelmien ylläpitoa ja rekisterinpitoa koskevaan vastuunjakoon. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia myöskään voimassa olevaan asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevaan sääntelyyn.

Tiedonhallintalain 3 luvun 9 §:ssä säädetään lausuntomenettelystä. Sen mukaan valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia. Valtiovarainministeriöllä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot valtion viranomaiselta lausunnon antamista varten. Lausuntomenettelystä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksessa lausuntomenettelystä tiedonhallinnan muutosta koskevissa asioissa (1301/2019) 2 §:ssä. Sen mukaan valtion viraston tai laitoksen on pyydettävä valtiovarainministeriön lausunto tiedonhallinnan muutoksesta silloin, kun valtion viraston tai laitoksen arvion mukaan: 1) julkisen hallinnon tai valtion yhteisen tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus on vähintään miljoona euroa; 2) toimialojen tai toimialan yhteiseen käyttöön tarkoitettu tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus on vähintään 5 miljoonaa euroa; 3) sen omaan käyttöön tarkoitettu tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon hankinnan, kehittämisen tai muutoksen kokonaiskustannus on vähintään 5 miljoonaa euroa ja tieto- ja viestintäteknisen palvelun tai tietovarannon käyttöönotolla on vaikutuksia muiden viranomaisten tiedonsaantiin.

Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen on tiedonhallintalaissa tarkoitettuina tiedonhallintayksiköinä arvioitava tiedonhallinnan muutosvaikutukset tiedonhallintalain 5 §:n 3 momentin mukaisesti ja päivitettävä tarvittaessa tiedonhallintamallinsa, asiakirjajulkisuuskuvaus sekä muu tarvittava dokumentaatio vastaamaan uuden sääntelyn mukaisia toimintamalleja.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

EU-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Prüm II -asetus antaa kuitenkin jäsenvaltioille liikkumavaraa siinä haluavatko ne osallistua poliisirekisteritiedon vaihtoon ja haluavatko ne käyttää Prüm II -asetuksessa mainittuja tietoja kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi. Vaihtoehtona olisi siten olla käyttämättä edellä mainittua liikkumavaraa.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

EPRIS täytäntöönpanon valmistelu aloitettiin Europolin johdolla Prüm II -asetuksen voimaan tultua ja siihen osallistuvat Suomen lisäksi Espanja, Irlanti, Luxemburg, Puola, Ranska ja Saksa. Tarkkailijana mukana ovat Alankomaat, Ruotsi ja Unkari. Kyseisille valtioille lähetettiin keväällä 2025 tiedustelu, miten ne kansallisesti säätelevät EPRIS:kseen osallistumista ja aikovatko ne sallia Prüm-tietojen käyttämisen kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi.

Espanja

Espanjassa EPRIS:kseen osallistuminen ei edellytä kansallista lainsäädäntöä, sillä sovellettavaksi tulee rikosten ennaltaehkäisyä, paljastamista, tutkintaa ja syytteenpanoa sekä rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten käsiteltyjen henkilötietojen suoja koskeva laki 7/2021.

Espanja vaihtaa jo nyt tuntemattomiin vainajiin liittyviä geneettisiä profiileja Prüm-tiedonvaihdon puitteissa. Tämä on mahdollistanut useiden jäänteiden/ruumiiden tunnistamisen. Tästä säädetään laissa 7/2010, joka säätelee DNA:sta saatujen tunnistetietojen poliisitietokantaa. Laissa nimenomaisesti mainitaan mahdollisuus lähettää ruumiiden ja kadonneiden henkilöiden geneettisiä profiileja kolmansiin maihin, edellyttäen, että tämä on huomioitu Espanjan ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Luxemburg

Luxemburgissa Prüm II -asetuksen täytäntöönpano edellyttää alustavien arviointien mukaan täydentävää kansallista lainsäädäntöä johtuen erityisesti siitä, että kyse on henkilötietojen vaihdosta. Myös EPRIS:kseen osallistuminen tulee sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön.

Ranska

Ranskassa EPRIS:kseen osallistuminen ei edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä. Tietosuojaa koskeva vaikutusten arviointi tulee kuitenkin tehdä.

Ranska aikoo sallia Prüm-tietojen käytön kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi. Kaikki biometrinen tietojen rekisterit, jotka tullaan yhdistämään tulevaan keskitettyyn reitittimeen osana tulevaa Prüm II -tietojenvaihtoa, kuuluvat Ranskan rikosprosessilain piiriin. Nämä rekisterit ovat:

- FNAEG (Fichier national automatisé des empreintes génétiques) DNA-tietojen vaihtoa varten,
- FAED (Fichier automatisé des empreintes digitales) sormenjälkitietojen vaihtoa varten, ja
- TAJ (Traitement d'antécédents judiciaires) kasvonkuvatietojen vaihtoa varten.

Näiden rekistereiden oikeusperustat (asetus) tullaan muuttamaan siten, että ne kattavat myös kaksi uutta käyttötarkoitusta. Tällä hetkellä luettelo "humanitaarisista syistä", jotka oikeuttavat Prüm-tietojen käytön kadonneiden henkilöiden etsintään, ei ole vielä valmis.

Irlanti

Irlanti on päättänyt osallistua Prüm-asetukseen (EU) 2024/982 Sopimus Euroopan unionin toiminnasta pöytäkirjan N:o 21 artiklan 3 mukaisesti. An Garda Síochána (Irlannin poliisi) osallistui EPRIS-hankkeen pilottivaiheeseen, joka saatiin onnistuneesti päätökseen lokakuussa 2024. An Garda Síochána on toimittanut aiesopimuksen, jossa ilmaistaan halukkuus toteuttaa tarvittavat toimenpiteet EPRIS-järjestelmän käyttöönottoa varten Prüm-asetuksen mukaisesti. Vielä ei ole selvää, onko kansallista lainsäädäntöä muutettava.

Irlannilla on myös aikomus sallia Prüm-tietojen käyttö kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi. Tarkempia yksityiskohtia ei kuitenkaan ole vielä päätetty. Kuitenkin Garda Síochána (Tallennuslaitteet) -lakia 2023 ollaan muuttamassa biometrinen tunnistaminen (kasvokuvien hyödyntäminen) käytön osalta.

Irlannin rikosoikeutta koskeva laki vuodelta 2014 (Criminal Justice (Forensic Evidence and DNA Database System) Act 2014) mahdollistaa kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamisen. DNA-profiilien manuaalinen vaihto kadonneiden tai tunnistamattomien vainajien osalta on sallittu lain 2014 pykälien 142 ja 143 nojalla. Pykälä 48(2)(b) kattaa "luonnonkatastrofit tai muut katastrofit", ja saman pykälän kohta (a) antaa Garda Síochánalle laajaa harkintavaltaa. On mahdollista, että "humanitaariset syyt" -elementtiä on laajennettava lainsäädäntömuutoksella. Tuolloin näytteiden ottamista koskevat menettelyt ja kriteerit määritellään tarkemmin.

On todennäköistä, ettei vuoden 2014 laki kata kadonneiden henkilöitä tai tunnistamattomia vainajia koskevien tietojen automaattista vaihtoa toisten valtioiden viranomaisten kanssa. Vuoden 2014 lain pykälät 112 ja 113 mahdollistavat automaattisen tietojenvaihdon rikostutkintaa varten, mutta pykälät 142 ja 143, jotka koskevat DNA-profiilien vaihtoa kadonneiden tai tunnistamattomien vainajien osalta, ei mainita automaattista tietojenvaihtoa. Tältä osin vuoden 2014 lakia on mahdollisesti muutettava, jotta automaattinen haku kadonneiden henkilöiden tai tunnistamattomien vainajien osalta olisi mahdollista. Asia vaatii kuitenkin vielä lisäselvityksiä ennen lopullisen kannan muodostamista.

Unkari

Unkari ei tuonut esille lainsäädäntömuutoksia EPRIS:seen liittymisen johdosta.

Unkari aikoo mahdollistaa Prüm-tietojen käyttämisen kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi. Se vaatii kansallisen lainsäädännön muuttamista. Lakiin tulee sisällyttää tietojen uudet käyttötarkoituksen (kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistaminen). Lisäksi DNA- ja sormenjälkitietojen vaihtoa koskevia säännöksiä tulee tarkastella.

Saksa

Saksassa EPRIS-järjestelmän kansallinen käyttöönotto tapahtuu osana Prüm II -asetuksen täytäntöönpanoa. Tällä hetkellä keskitytään kansallisen EPRIS-indeksin suunnitteluun ja tulevien käyttäjäryhmien tunnistamiseen. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös kansallisen lainsäädännön tarvetta, mutta tämä työ ei ole vielä valmistunut. Tavoitteena on, että EPRIS aloittaa toimintansa vuoden 2026 lopussa. Tämä riippuu suurelta osin oikeudellisten edellytysten täyttymisestä, kuten EU-tason komitologiamenettelyn loppuunsaattamisesta täytäntöönpanoasetuksen hyväksymiseksi sekä käytännön käsikirjan laatimisesta.

Tällä hetkellä Saksassa ei käytetä Prüm-menettelyä kadonneiden henkilöiden ja tuntemattomien vainajien tunnistamiseen. Saksa suhtautuu myönteisesti mahdollisuuteen käyttää Prüm II -menettelyä näihin tarkoituksiin ja näkee siinä merkittävää lisäarvoa. Osana Prüm II -asetuksen kansallisen täytäntöönpanon valmistelua arvioidaan parhaillaan teknisiä tarpeita ja keskustellaan teknisistä toteutusvaihtoehdoista samoin kuin mahdollisesti tarvittavasta kansallisesta lainsäädännöstä.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksesta antoivat lausunnon oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Poliisihallitus, keskusrikospoliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, Liikenne- ja viestintävirasto, oikeuskanslerinvirasto ja tietosuojavaltuutetun toimisto.

Esitysluonnosta ja sen tavoitteita pidettiin lausunnoissa yleisesti kannatettavina. Liikenne- ja viestintäministeriö, Poliisihallitus, Rajavartiolaitos ja Liikenne- ja viestintävirasto eivät esittäneet muutoksia tai lisäyksiä esitykseen. Eduskunnan oikeusasiamiehen toimistosta ilmoitettiin, että eduskunnan oikeusasiamies ei anna esityksestä lausuntoa.

6.1 Viranomaiset, toimivaltuudet ja tehtävät

Oikeusministeriö rajasi lausuntonsa koskemaan esitysluonnoksen 1. lakiehdotusta. Oikeusministeriö totesi, että oikeusministeriötä on kuultu hallituksen esityksen luonnoksen valmistelun yhteydessä ja oikeusministeriön esittämät kommentit on otettu huomioon esitysluonnoksessa. Oikeusministeriö katsoi, että ehdotettava sääntely on pääosin riittävää. Se painotti, että viranmaisen tehtävien ja toimivaltuuksien tulee ilmetä riittävällä tarkkuudella laista. Se totesi huomionarvioista olevan, että Prüm II -asetuksen sisältö koskee suurelta osin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä, minkä lisäksi rikosasioihin liittyvät henkilötiedot ovat kokonaisuutena arkaluonteisia tietoja. Oikeusministeriö toi esille, että lähtökohtaisesti lakiehdotuksen sääntely on syytä rajata ensinnäkin siihen, mikä on mahdollista Prüm II -asetuksen kansallisen liikkumavaran puitteissa, sekä toisaalta siihen, mikä on tarpeen tai välttämätöntä asetuksen säännösten täydentämiseksi. Edelleen oikeusministeriö toi esille, että Prüm II -asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta, ja sen säännökset tietojenvaihdosta ovat yksityiskohtaiset ja pääosin sellaisenaan sovellettavissa. Tietosuojavaltuutetun toimisto korosti myös huomion kiinnittämistä ehdotettujen säännösten tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen. Myös oikeuskanslerin lausunnossa nostettiin esille viranomaisten toimivaltuudet ja tehtävät. Oikeuskansleri erityisesti katsoi, että Prüm II -asetuksen 30 artiklassa mainituista kansallisista yhteyspisteistä tulisi säätää kansallisessa täytäntöönpanolaissa. Lakiehdotukseen on lisätty pykäläluonnos kansallisista yhteyspisteistä ja perustelutekstissä on kuvattu niiden tehtävät. Oikeuskansleri katsoi myös, että lakiehdotuksessa tulisi säätää niistä viranomaisista, joilla on oikeus tehdä kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin ja poliisirekisterihakemistojen tietoihin niissä normaalitapauksista, joissa on kysymys rikosten ennalta estämisestä, paljastamisesta tai tutkinnasta. Esityksen valmistelussa lähtökohtana oli, että nämä viranomaiset olisi voinut johtaa suoraan Prüm II -asetuksen sääntelystä sekä kyseisten viranomaisten lakisäätteisistä tehtävistä. Lausuntokierroksen jälkeen esitykseen kuitenkin lisättiin säännös toimivaltaisista viranomaisista, joita olisivat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos, kun on kyse tietojen saamisesta sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereistä sekä ajoneuvorekistereistä rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Perustelutekstiä myös täsmennettiin yhteyspisteiden ja toimivaltaisten viranomaisten toimivallasta tiedonvaihdossa. Poliisirekisteritiedonvaihdosta on erilliset pykälät, koska sen osalta on kyse kansallisen liikkumavaran käytöstä.

Oikeusministeriö kiinnitti myös huomiota 1. lakiehdotuksen 7 §:än (lausunnolla olleessa esityksessä 6 §), jossa mahdollistettaisiin Prüm II -asetuksen 29 artiklan mukaisen liikkumavaran turvin hakujen tekeminen sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin tietoihin humanitaarisista syistä. Oikeusministeriöllä ei lähtökohtaisesti ollut huomauttamista siihen, että haut sallittaisiin laissa, jos sillä on mahdollista edistää hengen tai terveyden vaarassa olevien ihmisten paikantamista. Se kuitenkin katsoi, että huomioiden sen, että Prüm II -asetuksessa tarkoitettut rekisterit sisältävät ainakin pääosin rikosperusteisia tietoja, tällaisten rekisterien hyödynnettävyys kadonneiden henkilöiden paikantamisessa tulee pohtia tarkasti. Ehdotetut säännökset on sidottu siihen, että tiedonhaun tulisi olla välttämätöntä esimerkiksi hengenvaaran tilanteessa. Oikeusministeriö katsoi, että vielä tulisi tarkastella mahdollisuuksia tarkentaa säännöksiä tai niiden perusteluja. Esityksen perusteluja on täsmennetty tältä osin. Keskusrikospoliisi esitti lausunnossaan, että humanitaarisista syistä johtuvissa tilanteissa kadonneiden henkilöiden osalta tulisi poliisille sallia biografisilla tiedoilla (esimerkiksi nimellä ja syntymäajalla) tehtävät haut poliisirekisteritietoihin. Esityksessä on lähdetty siitä, ettei poliisirekisteritietojen käytölle humanitaarisista syistä kadonneiden kohdalla ole riittäviä perusteita eikä se olisi oikeasuhtaista.

Oikeuskansleri totesi, että Prüm II -asetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on säilytettävä tiedot toimivaltaisten viranomaistensa tekemien kyselyjen perusteluista. Saman artiklan 2 kohdan mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitettussa perusteluissa on ilmoitettava a) kyselyn tarkoitus, mukaan lukien viittaus asianomaiseen tapaukseen tai tutkintaan ja tapauksen mukaan rikokseen; b) tieto siitä, koskeeko kysely rikoksesta epäiltyä tai tuomittua henkilöä, rikoksen uhria, kadonnutta henkilöä vai tunnistamattomia vainajia; c) tieto siitä, onko kyselyn tarkoituksena tunnistaa henkilö vai saada lisätietoa tiedossa olevasta henkilöstä. Oikeuskansleri totesi, ettei esitysluonnoksessa ole tuotu esille tai muutenkaan tarkasteltu, miten tämä ilmoitus- ja säilyttämisvelvollisuus käytännössä toteutettaisiin. Edelleen oikeuskansleri arvioi, että tästä olisi säädettävä asetusta täydentävässä kansallisessa lainsäädännössä. Esityksen perusteluja on täydennetty siten, että siinä on selvitetty, miten asia on Prüm-kyselyjen osalta tällä hetkellä järjestetty. Prüm II -asetuksen mukaiset toiminnot ovat rakenteilla ja tässä työssä tullaan huomioimaan Prüm II -asetuksen 33 artikla. Artikla sinänsä on selkeä ja sellaisenaan suoraan sovellettava.

6.2 Muut lausunnoissa esille tulleet huomiot

Oikeusministeriön ja oikeuskanslerin lausuntojen johdosta esityksen perustelutekstissä on myös täsmennetty poliisirekisterihakemistoon sisällytettäviä tietokantoja.

Valtiovarainministeriö ja oikeuskansleri nostivat lausunnoissaan esille, ettei esityksessä ole arvioitu tiedonhallintalain 9 §:ssä säädetyn lausuntomenettelyn tarpeellisuutta. Esitystä on tältä osin täydennetty. Valtiovarainministeriö nosti esille myös esityksen taloudelliset vaikutukset. Koska esitystä ei ole valmisteltu ns. budjettilakina, valtiovarainministeriö katsoi, että esitykseen tulisi lisätä maininta siitä, millä varoilla taloudelliset vaikutukset on määrä kattaa. Esitystä täydennettiin tältä osin.

Oikeuskansleri nosti lausunnossaan esille lakiehdotusten voimaantuloajankohdan. Esityksen mukaan lakiehdotusten olisi tarkoitus tulla voimaan syksyn 2026 aikana. Koska Prüm II -asetuksen 75 ja 76 artiklojen mukaan asetuksen tiettyjen artikloiden soveltaminen ja tiettyjen toimintojen käyttöönotto alkaisi porrastetusti ja komission täytäntöönpanosäädöksissä määritettävänä päivinä, oikeuskansleri katsoi, että olisi vielä harkittava, onko tällainen voimaantuloa koskeva säätämistapa riittävä. Esitystä muutettiin siten, että lakiehdotusten esitetään tulevan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samana päivänä kuin EPRIS-järjestelmä otetaan käyttöön komission täytäntöönpanosäädöksellä.

Oikeuskansleri nosti esille rikoksen uhrien kasvokuvien viitetietojen saatavuudesta säätämisen. Prüm II-asetus antaa jäsenvaltioille liikkumavaraa sen osalta. Oikeuskansleri totesi, ettei esitysluonnoksesta ilmene, onko Suomen tarkoitus saattaa saataville myös uhrien kasvokuvien viitetiedot ja edellyttäisikö se mahdollisesti täydentävää kansallista sääntelyä. Esitystä on täydennetty tältä osin. Suomi ei käytä tältä osin liikkumavaraa. Lainvalvontaviranomaisilla ei ole käytössä uhrien kasvokuvien viitetietoja sisältävää tietokantaa.

Oikeuskansleri piti perusteltuna sitä, että esitys saatettaisiin perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Oikeuskansleri kuitenkin totesi, että esityksessä olisi nimenomaisesti todettava se oikeudellinen kysymys tai ne oikeudelliset kysymykset, joihin perustuslakivaliokunnan kannanotto tarvittaisiin. Esitystä täydennettiin tämän mukaisesti.

Oikeusministeriö esitti myös 1. lakiehdotuksen 3–5 §:stä lainsäädäntötekniisiä huomioita. Nämä huomioitiin 4 §:ssä (lausunnossa olleessa esityksessä 3 §). Myös Tulli esitti useita teknisiä korjauksia ja täsmennyksiä esityksen perusteluihin. Esitystä täydennettiin näiltä osin.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta eurooppalaisessa poliisiyhteistyössä

1 §. *Soveltamisala.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi lain soveltamisalaa koskeva säännös. Siitä ilmenee, että laki sisältää täydentävät säännökset Prüm II -asetuksen soveltamisesta Suomessa.

2 §. *Kansalliset yhteyspisteet ja toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälässä säädettäisiin Prüm II -asetuksen 6, 11, 16, 20 ja 26 artikloissa tarkoitetuista kansallisista yhteyspisteistä sekä toimivaltaisista viranomaisista Prüm II -asetuksen mukaisessa tietojenvaihdossa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että DNA-tunnisteiden automaattisen haun (artikla 6), sormenjälkitietojen automaattisen haun (artikla 11) ja kasvokuvien automaattisen haun (artikla 20) osalta kansallisena yhteyspisteenä toimisi keskusrikospoliisi. Keskusrikospoliisi suorittaa tällä hetkellä haut toisten valtioiden viitetietokantoihin DNA-tunnisteiden ja sormenjälkitietojen osalta sekä vastaanottaa muiden valtioiden tietopyyntöjä. Kasvokuvien automaattinen hakua ei vielä ole käytössä Prüm II -asetuksen mukaisesti. Myös kasvokuvien osalta keskusrikospoliisi tulisi toimimaan kansallisena yhteyspisteenä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että ajoneuvorekisteritietojen automaattisen haun (artikla 16) osalta yhteyspisteenä toimisi Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom). Suomen viranomaisten tekemät ajoneuvokyselyt välitetään Traficomien kautta kyselyn kohteena olevaan valtioon ja samalla tavoin vastaus välitetään Traficomien kautta kyselevälle viranomaiselle. Traficom myös vastaa toisten valtioiden tekemiin ajoneuvotietoja koskeviin kyselyihin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että poliisirekisterihakemistojen automaattisen haun osalta yhteyspisteenä toimisivat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos, jotka olisivat toimivaltaisia tekemään kyselyjä. EPRIS -järjestelmä ei mahdollista vastuuviranomaisten yksilöimistä Suomesta lähteivissä automaattisissa vastauksissa. Näin ollen myös artiklan 26 mukaisissa tilanteissa keskusrikospoliisi ottaisi vastaan toisen valtion osuman jälkeen tekemän jatkokyselyn ja tarvittaessa toimittaisi sen eteenpäin jutussa toimivaltaisen viranomaisen eli poliisin, Tullin tai Rajavartiolaitoksen vastattavaksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos olisivat toimivaltaisia viranomaisia Prüm II -asetuksen nojalla tapahtuvassa DNA-tietojen, sormenjälkitietojen, kasvokuvatietojen ja ajoneuvorekisteritietojen tietojenvaihdossa rikosten ennalta estämiseksi,

paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Niillä olisi oikeus saada tietoja edellä mainituista rekistereistä. Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos ovat esitutkintalain (805/2011) mukaisia esitutkintaviranomaisia. Ne vastaavat Prüm II -asetuksen soveltamisalaan kuuluvien rikosten ennalta estämisestä, paljastamisesta ja selvittämisestä. Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos olivat toimivaltaisia viranomaisia myös Prüm-päätöksen mukaisessa tiedonvaihdossa.

3 §. Poliisirekisterit ja poliisirekisteritietojenvaihto. Prüm II -asetuksen poliisirekisteritiedonvaihtoa koskevat kohdat tulevat sovellettaviksi vain niissä jäsenvaltioissa, jotka valitsevat osallistua tähän tiedonvaihtoon. Lakiehdotuksessa esitetään, että Suomi osallistuisi poliisirekisteritiedonvaihtoon.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että poliisirekistereillä tarkoitettaisiin niitä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen rekistereitä, jotka on perustettu rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Tietojenvaihto koskisi vain näissä rekistereissä olevia rikoksista epäiltyjen ja rikoksista tuomittujen henkilöiden tietoja. Poliisissa tällainen rekisteri on tällä hetkellä poliisiasiantietojärjestelmä. Myös Rajavartiolaitos ja Tulli käyttävät poliisiasiantietojärjestelmää. Puolustusvoimat alkoi käyttää järjestelmää 1.1.2026. Poliisi vastaa poliisiasiantietojärjestelmän teknisestä ylläpidosta ja järjestelmään liittyvästä teknisestä ja pääosin myös toiminnallisesta ohjeistuksesta. Teknisesti poliisiasiantietojärjestelmän tietokanta on kaikilla organisaatioilla sama eli tietokantoja ei ole eriytetty organisaatiokohtaisesti. Jokainen käyttäjäorganisaatio on omien tietojensa osalta niiden omistaja ja rekisterinpitäjä. Tietojen omistajuus erotellaan taululla organisaatiokoodien mukaisesti. Poliisiasiantietojärjestelmässä näkyvyydet toisten organisaatioiden omistamiin asioihin myönnetään käyttövaltuushallinnan kautta. Käyttäjä hakee käyttöoikeudet työtehtävien vaatimassa laajuudessa oman organisaation lisäksi myös toisiin organisaatioihin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että poliisirekisteritiedonvaihdossa toimivaltaisia viranomaisia olisivat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos. Prüm II -asetuksen tarkoituksena on tehostaa rajatylittävää yhteistyötä SEUT:n kolmannen osan V osaston 5 lukuun kuuluvissa asioissa. SEUT:n V osaston 5 luvussa säädetään poliisiyhteistyöstä. Poliisiyhteistyö kattaa kuitenkin viranomaisia poliisia laajemmin. Artiklan 87 mukaan ”Unioni toteuttaa jäsenvaltioiden kaikkien toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen, paljastamiseen ja tutkintaan erikoistuneiden muiden lainvalvontaviranomaisten välisen poliisiyhteistyön.” Suomessa artiklassa tarkoitettuja lainvalvontaviranomaisia ovat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos, jonka vuoksi niitä esitetään toimivaltaisiksi viranomaisiksi poliisirekisteritiedonvaihdossa. Tarkoituksena on, että oikeus tehdä EPRIS-kyselyitä annettaisiin sellaisille poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen rikostutkintaa tekeville virkamiehille, jotka työtehtäviensä vuoksi tällaisia tietoja saattavat tarvita. Kyselyt toteutettaisiin Suomessa Renki-kyselyjärjestelmän kautta. Renki-kyselyjärjestelmä on kytketty Europolin turvalliseen verkkoon, joka puolestaan on kytketty Europolissa sijaitsevaan reitittimeen, joka ohjaa kyselyt jäsenvaltioiden hakemistoihin. Kyselyiden tekemisessä jäsenvaltioiden hakemistoihin toimivalta on ratkaiseva. Prüm II -asetuksen artiklassa 26 säädetyllä yhteyspisteellä on artiklan mukaan oltava pääsy toisen maan hakemistoon. Tässä tapauksessa yhteyspisteet ovat samoja kuin toimivaltaiset viranomaiset.

Prüm II -asetuksen 30 artiklassa mainituista kansallisista yhteyspisteistä säädetään edellä 2 §:ssä.

4 §. Poliisirekisterihakemistot. Pykälän 1 momentissa esitettäisiin, että rekisterinpitäjä päättäisi poliisirekistereistä tarkemmin ne kansalliset tietokannat, joista laaditaan kansalliset poliisirekisterihakemistot. Tarkoituksena on laatia poliisirekisterihakemisto poliisiasiantietojärjestelmästä, joka sisältää keskeisimmät tiedot Prüm II -asetuksessa

tarkoitetuista poliisirekisteritiedoista. Lainvalvontaviranomaisten tietojärjestelmiä kehitetään jatkuvasti eikä ole katsottava tarkoituksenmukaiseksi nimetä lainsäädännön tasolla rekisteriä tai rekistereitä, josta hakemisto laaditaan, koska se johtaisi toistuviin lainsäädäntömuutoksiin teknisistä syistä. Esityksessä on lähdetty siitä, että poliisirekisteri on riittävän tarkkarajaisesti määritelty, kun todetaan rekisterin perustamis- ja käyttötarkoitus ja se, että rekisteri sisältää Prüm II -asetuksessa haettavaksi sallittuja tietoja. Prüm II -asetuksen mukaan poliisirekisteritiedonvaihtoon osallistuvien jäsenvaltioiden olisi perustettava kansalliset poliisirekisterihakemistot. Tietojenvaihto tapahtuisi poliisirekisterihakemiston kautta. Tarkoitus ei siten olisi avata suoraan lainvalvontaviranomaisten rekistereitä vaan rekisterin perusteella tehty pseudonymisoitu hakemisto, jonne kyselyt tehtäisiin. Momentissa esitetään, että rekisterinpitäjä tekisi päätöksen, mistä tietokannoista poliisirekisterihakemistot laaditaan. Käytännössä kukin rekisterinpitäjä päättäisi asiasta omaan rekisterinpitoonsa kuuluvien tietokantojen osalta, vaikka ne tällä hetkellä sisältyvät samaan tietojärjestelmään. Poliisin rekistereiden rekisterinpitäjä on Poliisihallitus. Tullin rekistereiden rekisterinpitäjä on Tulli. Tullin tämän esityksen kannalta relevanttien rekistereiden osalta rekisterinpitäjä on valvontaosasto. Rajavartiolaitoksen rekisterien rekisterinpitäjä on Rajavartiolaitoksen esikunta.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin Prüm II-asetuksen 25 artiklaan. Kyseisen artiklan 1 kohdan a–g kohdissa säädetään poliisirekisterihakemiston kautta tapahtuvan tiedonvaihdon piiriin kuuluvista tiedoista. Näitä tietoja olisivat: etunimi tai -nimet, sukunimi tai -nimet, peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet, syntymäaika, kansalaisuus tai kansalaisuudet, syntymämaa ja sukupuoli. Tiedot tulisi antaa vain, jos ne ovat saatavilla. Tiedoista etunimi tai -nimet, sukunimi tai -nimet sekä peitenimi tai -nimet ja aiempi nimi tai aiemmat nimet, olisi pseudonymisoitava. Kyse olisi informatiivisesta viittauksesta Prüm II -asetuksen artiklaan. Viittaus on katsottu tarpeelliseksi, koska kyse on poliisille, Tullille ja Rajavartiolaitokselle ehdotettavasta uudesta tiedonvaihto mahdollisuudesta. Lainsoveltajan kannalta on selkeämpää, että pykälästä käy suoraan selville sovellettava Prüm II -asetuksen artiklat. Kyseinen viittaus tekee menettelystä myös rekisteröidyn kannalta läpinäkyvämmän.

5 §. Poliisirekisteritietojen automaattinen haku. Pykälässä viitattaisiin Prüm II -asetuksen artiklaan 26, jossa säädetään, miten kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattinen haku toteutetaan. Artiklan mukaan sellaisten rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten, josta voi pyynnön esittävän jäsenvaltion lainsäädännön mukaan seurata vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään yksi vuosi, poliisirekisteritietojen automaattiseen vaihtoon osallistuvien jäsenvaltioiden on annettava muiden osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisille yhteyspisteille ja Europolille pääsy kansallisten poliisirekisterihakemistojensa tietoihin, jotta nämä voivat tehdä automaattisia hakuja. Suomessa kansalliset yhteyspisteet olisivat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos eli ne viranomaiset, jotka osallistuisivat poliisirekisteritietojenvaihtoon.

Käytännössä tietojenvaihto toteutettaisiin siten, että kysyvä jäsenvaltio tekee EPRIS -järjestelmään haun joillakin Prüm-asetuksen 43 artiklassa määritellyillä hakuehdoilla. Järjestelmä pseudonymisoi haun siten, että se ei ole vastaanottavassa päässä luettavissa, mutta jos vastaava merkkijono on vastaanottavan jäsenvaltion hakemistossa, kysyjä saa osumailmoituksen. Tämän osumailmoituksen perusteella kysyjä sitten tekee tietopyynnön suojatussa viestijärjestelmässä (SIENA). Tietopyyntö sisältää tiedon siitä, että osuma on tullut, tiedot tutkittavasta jutusta ja pyynnön saada tietää, onko osuma tutkittavan jutun kannalta olennainen ja jos on, mitä tietoja vastaanottavalla jäsenvaltiolla on rekisterissään kysytystä henkilöstä. Hakuja saisi tehdä vain yksittäistapausten yhteydessä ja asetusta ja pyynnön esittävän jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen.

6 §. Poliisirekisteritietoja koskevat pyynnöt ja vastaukset. Pykälässä säädettäisiin, että kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattista hakua koskevaan pyyntöön ja siihen annettavaan vastaukseen sovellettaisiin, mitä Prüm II -asetuksen 28 artiklassa säädetään. Artiklan 28 mukaan kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattista hakua koskeva pyyntö saa sisältää vain seuraavat tiedot: pyynnön esittävän jäsenvaltion koodi, pyynnön päivämäärä ja aika sekä pyynnön numero, 25 artiklassa tarkoitettut tiedot, siltä osin kuin ne ovat saatavilla. Artiklassa 25 tarkoitettut tiedot ovat edellä 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Edelleen Prüm II -asetuksen 28 artiklan mukaan vastaus hakua koskevaan pyyntöön saa sisältää vain seuraavat tiedot: ilmoitus vastaavuuksien lukumäärästä, pyynnön päivämäärä ja aika sekä pyynnön numero, vastauksen päivämäärä ja aika sekä vastauksen numero, pyynnön esittävän jäsenvaltion ja pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion koodit sekä pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion poliisirekisteritietojen viitenumerot.

7 §. Kadonneet henkilöt ja tunnistamattomat vainajat. Pykälässä käytettäisiin kansallista liikkumavaraa ja säädettäisiin Prüm II -asetuksessa säädettyjen tietojen käyttämisestä kadonneiden henkilöiden ja tunnistamattomien vainajien tunnistamiseksi. Kadonneen henkilön etsintä on yksi poliisille laissa määritellyistä virkatehtävistä. Poliisilain 1 luvun 1§:n 2 momentin mukaan poliisin on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilön löytämiseksi, mikäli on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai joutuneen onnettomuuden uhriksi. Tullilla ei vastaavaa velvoitetta ole laissa säädetty. Rajavartiolaitos vastaa etsintä- ja pelastustehtävistä meripelastustoimen vastuualueella siten, kuin siitä meripelastuslaissa (1145/2001) ja meripelastusasetuksessa (37/2002) säädetään, sekä vuonna 2010 annetussa meripelastusohjeessa määritellään. Tämän vuoksi esitetään, että pykälä koskisi vain poliisia ja Rajavartiolaitosta.

Pykälän 1 momentissa esitetään, että poliisi saisi tehdä kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin ja poliisirekisterihakemistojen tiedoilla, jos se on välttämätöntä kadonneiden henkilöiden etsinnässä rikostutinnan yhteydessä. Kadonneiden henkilöiden etsintä rajattaisiin pykälän 1 momentissa vain rikostutinnan yhteyteen. Keskeistä on, että kyselyn voisi tehdä vain, jos se on välttämätöntä kyseessä olevan tehtävän kannalta. Välttämättömyydellä tarkoitettaisiin sitä, että kadonnutta henkilöä olisi vaikeaa tai mahdotonta löytää ilman sen varmistamista, onko henkilöstä tietoja toisen jäsenvaltion vastaavissa rekistereissä. Tämä ei kuitenkaan sulkisi pois muiden esitutkintaviranomaisen käytettävissä olevien keinojen käyttämistä. Keskeistä on myös huomioida, että varmuutta kadonnutta koskevien tietojen löytymisestä toisen jäsenvaltion rekisteristä ei olisi, vaan kyse olisi kaikkien tarvittavien mahdollisuuksien selvittämisestä. Välttämättömyyden edellytys voisi täytyä esimerkiksi silloin, jos esitutkintaviranomaisen tietojen perusteella todennäköistä, että kadonnut henkilö on joutunut rikoksen uhriksi, ja on myös todennäköisesti päätyneet toiseen EU:n jäsenvaltioon. Esimerkki tällaisesta tilanteesta on ihmiskauppa, jossa henkilö viedään Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Jos henkilön katoamisen ei epäillä liittyvän rikokseen, poliisi ei voisi tehdä Prüm-kyselyä. Kadonneella henkilöllä tarkoitetaan tässä momentissa muuta rikostutkintaan liittyvää henkilöä kuin rikoksesta epäiltyä, kuten asianomistajaa tai todistajaa. Rikoksesta epäilystä voidaan jo nyt tehdä asetuksen mukainen Prüm-kysely, jos asetuksessa mainitut edellytykset täyttyvät.

Asetuksessa ei ole määritelty, mitä tarkoitetaan ilmaisulla ”rikostutinnan yhteydessä”. Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty. Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan ennen esitutkinnan aloittamista esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa selvítettävä 1 momentissa tarkoitettuun rikosepäilyyn liittyvät seikat erityisesti siten, että ketään ei aiheettomasti aseteta rikoksesta epäillyn asemaan ja että asian sitä edellyttäessä voidaan tehdä 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa

tarkoitettu ratkaisu esitutinnan toimittamatta jättämisestä. Esitutinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

Jos asiassa ei ole syytä epäillä rikosta, ei esitutkintaviranomainen saa toimittaa esitutkintaa.

Poliisihallitus on antanut 8.3.2019 ohjeen kadonneen henkilön etsinnästä ja poliisitutkinnasta (POL-2018-49972). Ohjeessa tuodaan esille, että milloin kadonneeksi ilmoitetun henkilön tiedetään olevan kyvytön huolehtimaan itsestään (lapsi, vanhus, sairas henkilö) tai olosuhteet muutoin ovat sellaiset, että henkilö on hengen tai terveyden vaarassa taikka henkilön epäillä joutuneen rikoksen uhriksi, tulee tutkinta- ja etsintätoimenpiteet aloittaa viipymättä silloin kun katoamisilmoitus on vastaanotettu. Arvioitaessa etsinnän käynnistämisen kiireellisyyttä on otettava huomioon mm. vuodenaika, sääolot ja olosuhteet muutoin.

Poliisin toimivaltuudet etsintätehtäviä varten on säädetty poliisilaissa. Poliisilla on sisäänpääsy ja etsintäoikeus vaara- ja vahinkotilanteissa sekä oikeus avata huone, säilytyspaikka tai muu vastaava toimenpiteen kohde tarvittaessa voimakeinoja käyttäen (poliisilaki 2 luvun 6 ja 7 §). Poliisilain 9 luvun 3 §:n mukaan jokainen on velvollinen päällystään kuuluvan poliisimiehen määräyksestä avustamaan poliisia hengenvaarassa olevan kadonneen etsimisessä, ihmishengen pelastamisessa sekä loukkaantuneen auttamisessa, jollei tällaiseen toimenpiteeseen osallistuminen ole henkilön ikä, terveydentila tai henkilökohtaiset olosuhteet huomioon ottaen tai muusta erityisestä syystä kohtuutonta. Poliisilain 9 luvun 4 §:n mukaan poliisi voi käyttää vapaaehtoisjärjestöjä sekä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 3 luvussa tarkoitettua Maanpuolustuskoulutusyhdistystä ja myös sanotussa laissa tarkoitettuun palvelukseen osallistuvia henkilöitä apunaan etsintätehtävissä sekä muissa sellaisissa avustustehtävissä, joihin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä. Päätöksen vapaaehtoisorganisaation käyttämisestä etsintätehtävissä tekee etsintää johtava poliisimies ja muussa avustustehtävissä päällystään kuuluva poliisimies. Poliisilaki antaa poliisimiestä avustavalle oikeuden poliisimiehen ohjeiden mukaisesti suorittaa sellaisia yleisen järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä toimenpiteitä, jotka poliisimies toimivaltansa rajoissa osoittaa (poliisilaki 9 luvun 5 §). Oikeudesta käyttää voimakeinoja säädetään poliisilain 2 luvun 17 §:n 3 momentissa. Päällystään kuuluvan poliisimiehen päätöksellä tietyin edellytyksin poliisilla on oikeus teettää tehtäviä asianomaisen kustannuksella. Kustannukset toimenpiteistä voidaan ennakolta suorittaa valtion varoista (poliisilaki 9 luvun 6 §). Lisäksi yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen on päällystään kuuluvan poliisimiehen määräyksestä annettava poliisin käyttöön täyttä korvausta vastaan kohtuullisessa määrin elintarvikkeita, viestintävälineitä, kuljetus- ja työvälineitä sekä muita tarvittavia laitteita ja aineita.

Jos poliisille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että kadonnut henkilö on joutunut rikoksen uhriksi, on poliisilla edellä mainittujen toimivaltuuksien lisäksi asianmukaiset esitutkinta- ja pakkokeinovaltuudet. Salaisten pakkokeinojen käytöstä rikosten esitutkinnassa säädetään pakkokeinolain (806/2011) 10 luvussa.

Mikäli kadonneen henkilön asiassa suoritetaan poliisilain 6 luvun 1 §:n mukainen poliisitutkinta, tehdään henkilöstä myös kansallinen etsintäkuulutus, etsintäkuulutus Schengenin tietojärjestelmään sekä harkinnan mukaan INTERPOL:n tietojärjestelmään. Keskusrikospoliisi kokoaa tunnistustiedot kaikista Suomen kadonneista henkilöistä ja tuntemattomista vainajista ja ylläpitää niistä rekisteriä osana poliisiasiain tietojärjestelmää. DNA -tunniste tallennetaan lisäksi kadonneiden henkilöiden ja tuntemattomien vainajien DNA -rekisteriin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kyselyjen tekemisestä tilanteissa, jossa henkilön katoaminen johtuu humanitaarisista syistä. Momentin mukaan poliisi ja Rajavartiolaitos voisi

tehdä kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin tiedoilla tilanteissa, joissa henkilön henki tai terveys on muusta kuin rikoksesta johtuvasta syystä uhattuna. Näissä tilanteissa kyseeseen tulisi ennen muuta sormenjälki- DNA- ja kasvokuvarekistereiden tiedot. Myös ajoneuvorekisteritiedot voisivat tietyissä tilanteissa olla ratkaisevia. Sen sijaan poliisirekisteritietojen käytöllä ei momentissa tarkoitetuissa tilanteissa olisi erityistä merkitystä, joten niihin ei kyselyjä voisi tehdä. Poliisirekistereinä pidetään vain tietokantoja, joissa on rikoksesta epäiltyjä ja tuomittuja koskevia tietoja, jolloin niiden merkitystä humanitaarisissa syistä kadonneen henkilön etsinnässä ja tunnistamisessa voidaan pitää vähäisenä eikä niiden käyttö siten olisi oikeasuhtaista.

Rajavartiolaitoksen oikeus kyselyjen tekemiseen johtuu sen meripelastustehtävästä.

Rajavartiolaitos on johtava meripelastusviranomainen ja se saisi tehdä meripelastustilanteissa kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin tiedoilla tilanteissa, joissa henkilön henki tai terveys on muusta kuin rikoksesta johtuvasta syystä uhattuna.

Humanitaarisista syistä johtuvia tilanteita olisivat muut kuin rikostutkintaan liittyvät tilanteet, joissa henkilön henki tai terveys on uhattuna. Tällaisia tilanteita olisivat esimerkiksi erilaiset ihmisen aiheuttamat onnettomuudet, itsemurhat tai luonnonkatastrofit. Lisäksi kyseeseen voisi tulla muistisairaana henkilön tai alaikäisen katoaminen. Humanitaarisista syistä johtuvia tilanteita ei pystytä etukäteen tyhjentävästi määrittelemään. Edellä 1 momentin perusteluissa mainittu Poliisihallituksen ohje poliisille kadonneiden etsinnässä soveltuu myös tilanteisiin, jossa henkilön katoaminen johtuu humanitaarisista syistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poliisin oikeudesta tehdä Prüm II -asetuksen mukaisia kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin tietoihin, jos se on välttämätöntä vainajan tunnistamiseksi. Asetuksessa ei ole rajattu Prüm-kyselyjen tekemistä vainajien osalta vain rikostutkinnan yhteyteen tai humanitaarisista syistä johtuviin tilanteisiin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että oikeus kyselyjen tekemiseen olisi vain sillä, jonka työtehtävien hoitaminen välttämättä edellyttää tiedon käyttöä.

Pykälän 5 momentin mukaan sormenjälki- DNA tai kasvokuvatietojen poistamiseen sovellettaisiin, mitä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019) annetun lain 34 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään. Kyseisen 5 kohdan mukaan kadonneiksi ilmoitettujen henkilöiden löytämiseksi ja tunnistamattomina löytyneiden vainajien tunnistamiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan aikaisintaan viiden vuoden kuluttua kadonneen henkilön löytämisestä tai tuntemattoman vainajan tunnistamisesta; kadonneiksi ilmoitettujen henkilöiden löytämiseksi ja tunnistamattomina löytyneiden vainajien tunnistamiseksi tarpeelliset lähisukulaisten tiedot poistetaan kuitenkin rekisteröidyn pyynnöstä tai heti, kun tiedot eivät enää ole käsittelytarkoituksen kannalta tarpeellisia.

Kun on kyse Prüm II -asetuksen 51 artiklassa (täsmällisyys, olennaisuus ja tietojen säilyttäminen) tarkoitetuista tilanteista, tietojen poistamiseen sovelletaan suoraan kyseistä artiklaa.

8 §. Henkilötietojen käsittely. Prüm II -asetuksen mukaan kaikkien henkilötietojen käsittelyyn tai vaihtoon olisi sovellettava asetuksen 6 luvun tietosuojaäännöksiä ja tapauksen mukaan rikosasioiden tietosuojadirektiiviä tai yleistä tietosuoja-asetusta.

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin informatiivinen viittaus henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin (639/2019) ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettuun lakiin. Näihin lakeihin sisältyy Prüm II -asetuksen tietojenvaihtoa koskevaa täydentävää kansallista sääntelyä muun muassa lainvalvontatarkoituksessa tapahtuvasta tiedonsaannista, henkilötietojen luovuttamisesta, rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta sekä järjestelmien rekisterinpitovastuusta.

Pykälän 2 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen henkilötietojen käsittelyä koskevaan yleislainsäädäntöön. Yleistä tietosuojaa-asetusta sovelletaan Prüm II -asetuksen johdanto-osan mukaisesti Prüm II -puitteiden käyttöön kadonneiden henkilöiden etsinnässä ja tunnistamattomien vainajien tunnistamisessa muihin kuin rikostutkintatarkoituksiin. Yleistä tietosuojaa-asetusta täydentää kansallisena yleislakina tietosuojalaki (1050/2018). Ehdotetussa laissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely tapahtuisi viranomaisten lakisääteisten velvoitteiden noudattamiseksi, jolloin yleisen tietosuojaa-asetuksen soveltamisalaan kuuluva henkilötietojen käsittely perustuisi tietosuojaa-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Prüm II -asetuksen johdanto-osan mukaan rikosasioiden tietosuojadirektiiviä sovelletaan Prüm II -puitteiden käyttöön kadonneiden henkilöiden etsinnässä ja tunnistamattomien vainajien tunnistamisessa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi. Direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetulla lailla (1054/2018).

7.2 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 4 luvun 30 § tarpeettomana. Pykälässä säädetään henkilötietojen luovuttamisesta Prümin sopimuksen ja Prüm-päätöksen nojalla. Prüm II -asetuksella korvataan Prüm-päätöksen sormenjalkia, DNA-tietoja ja ajoneuvorekisteritiedonvaihtoa koskevat artiklat. Prüm-päätöksen johdanto-osan mukaan Prümin sopimuksen sormenjalkia, DNA-tietoja ja ajoneuvorekisteritiedonvaihtoa koskevat artiklat otettiin Prüm-päätöksellä osaksi Euroopan unionin oikeutta.

Prüm II -asetuksen nojalla saatujen osumien jälkeiseen tiedonvaihtoon sovelletaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta annettua lakia (806/2024).

Esityksessä ehdotetaan myös kumottavaksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 5 luvun 33§:n 8 momentti tarpeettomana. Momentissa on viittaus Prümin sopimukseen ja Prüm-päätökseen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 6 luvun 44 §:ä siten, että maininnat Prümin sopimuksesta ja Prüm-päätöksestä korvataan maininnalla Prüm- II asetuksesta. Prüm II -asetuksessa ei säädetä siitä, miten rekisteröity voi käyttää tarkastusoikeuttaan, joten sen vuoksi esitys olisi tarpeellinen.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun asetuksen mukainen EPRISin toiminta aloitetaan komission täytäntöönpanosäädöksellä.

Prüm II-asetus tuli voimaan 29.4.2024. Sen eri artikloiden soveltaminen ja toimintojen käyttöönotto on kuitenkin porrastettu Prüm II -asetuksessa tarkemmin säädetyllä tavalla.

Prüm II -asetuksen 75 artiklan 3 kohdan mukaan komissio määrittää täytäntöönpanosäädöksellä päivän, jona jäsenvaltioiden ja Europolin on määrä alkaa käyttää EPRISiä. Ennen käyttöönottopäivää komission on tullut antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joissa täsmennetään tekninen menettely EPRISin kyselyjen tekemiselle jäsenvaltioiden poliisirekisterihakemistoista sekä vastausten muoto ja enimmäismäärä. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään Prüm II -asetuksen 77 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Lisäksi ennen kuin komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksen EPRISin käyttöönotosta, Europolin on tullut ilmoittaa, että kattava EPRISin testaus, jonka se on suorittanut yhteistyössä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa, on saatettu onnistuneesti päätökseen.

9 Toimeenpano ja seuranta

Prüm II -asetuksen 80 artiklan mukaan eu-LISA toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen reitittimen kehittämisen etenemisestä viimeistään 26 päivänä huhtikuuta 2025 ja sen jälkeen joka vuosi reitittimen kehittämisvaiheen aikana.

Kun reitittimen kehittämisvaihe on saatu päätökseen, eu-LISA toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa selitetään yksityiskohtaisesti, miten erityisesti suunnitteluun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet on saavutettu, ja perustellaan mahdolliset poikkeamat tavoitteista.

Europol toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen EPRISin kehittämisen etenemisestä viimeistään 26 päivänä huhtikuuta 2025 ja sen jälkeen joka vuosi EPRISin kehittämisvaiheen aikana.

Kun EPRISin kehittämisvaihe on saatu päätökseen, Europol toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, jossa selitetään yksityiskohtaisesti, miten erityisesti suunnitteluun ja kustannuksiin liittyvät tavoitteet on saavutettu, ja perustellaan mahdolliset poikkeamat tavoitteista.

eu-LISA toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle kertomuksen reitittimen teknisestä toiminnasta, mukaan lukien sen turvallisuus, kahden vuoden kuluttua reitittimen käyttöönotosta ja sen jälkeen kahden vuoden välein.

Europol toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle kertomuksen EPRISin teknisestä toiminnasta, mukaan lukien sen turvallisuus, kahden vuoden kuluttua EPRISin käyttöönotosta ja sen jälkeen kahden vuoden välein.

Komissio laatii kolmen vuoden kuluttua reitittimen ja EPRISin käyttöönotosta ja sen jälkeen neljän vuoden välein kertomuksen Prüm II-puitteita koskevasta yleisarvioinnista.

Komissio laatii vuoden kuluttua reitittimen käyttöönotosta ja sen jälkeen kahden vuoden välein kertomuksen, jossa arvioidaan tämän asetuksen mukaista kasvokuvien käyttöä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

10.1 Kansallinen liikkumavara

EU-asetukset ovat kaikilta osiltaan velvoittavia ja niitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 20/2017 vp, s. 6 ja PeVL 51/2014 vp, s. 2/II). EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn tai muuhun päätöksentekoon (asia 34/73, Variola, tuomio 10.10.1973, asia 50/76, Amsterdam Bulb, tuomio 2.2.1977, 33 kohta). Perustuslakivaliokunta on todennut, että siltä osin kuin EU:n lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (PeVL 25/2005 vp ja PeVL 1/2018 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, PeVL 26/2017 vp, PeVL 2/2017 vp ja PeVL 44/2016 vp).

Prüm II -asetuksen 25 artikla mahdollistaa jäsenvaltioille osallistumisen poliisirekisteritietojen automaattiseen vaihtoon. Artikla 29 mahdollistaa jäsenvaltioille automaattisen hakujen tekemisen Prüm II -asetuksen mukaisiin DNA-, sormenjälki- tai kasvokuvien viitetietoihin, ajoneuvorekisteritietoihin ja poliisirekisteritietoihin kadonneiden henkilöiden ja vainajien tunnistamiseksi rikostutinnan yhteydessä. Lisäksi Prüm II -asetus mahdollistaa automaattisen hakujen tekemisen DNA-, sormenjälki- tai kasvokuvien viitetietoihin, ajoneuvorekisteritietoihin ja poliisirekisteritietoihin kadonneiden henkilöiden ja vainajien tunnistamiseksi, kun henkilön katoaminen tai menehtyminen johtuu humanitaarisista syistä. Esityksessä ehdotetaan, että Prüm II -asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa käytettäisiin artiklan 25 ja 29 tarkoittamissa tilanteissa. Esityksen mukaan tilanteessa, jossa henkilön katoaminen tai menehtyminen johtuu humanitaarisista syistä, ei kyselyä kuitenkaan voisi tehdä poliisirekisteritietoihin. Artikla 16 tuo kansalliseen liikkumavaraan sisältyvän mahdollisuuden pyytää rikoksesta epäillyn tai tuomitun henkilön tiedoilla hänen omistamiensa ajoneuvojen tiedot. Esityksessä ei esitetä liikkumavaran käyttämistä tältä osin. Artikla 19 mahdollistaa myös rikoksen uhrien kasvokuvien viitetietojen saataville asettamisen. Esityksessä ei esitetä liikkumavaran käyttämistä tältä osin. Lainvalvontaviranomaisilla ei ole käytössä uhrien kasvokuvien viitetietoja sisältävää tietokantaa.

Kansallisen liikkumavaran käytöllä olisi kaventavia vaikutuksia rikoksen osapuolten yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Samalla sillä kuitenkin olisi muita perusoikeuksia edistäviä vaikutuksia. EU:n jäsenvaltioiden rajatylittävä rikollisuus on lisääntynyt ja muuttunut monimuotoisemmaksi. Rikosten selvittämistä vaikeuttaa se, että sen kannalta merkityksellisen tiedon paikantamiseen voi mennä ajoittain huomattavan pitkä aika. Pitkittyvällä rikostutkinnalla puolestaan on rikoksen osapuolten oikeuksia heikentävää vaikutusta. Sillä, että ehdotetun sääntelyn avulla tehostettaisiin lainvalvontaviranomaisten tiedonvaihtoa ja esitutkinnan kannalta merkityksellisen tiedon paikantamista EU:n jäsenvaltioiden alueella, vaikutettaisiin myönteisesti rikosprosessiin, oikeusturvaan ja hyvään hallintoon. Myös Suomessa rikollisuus on yhä useammin rajatylittävää. Ehdotettu liikkumavaran käyttö on välttämätöntä sen varmistamiseksi, että rajatylittävien rikosten selvittäminen on riittävän tehokasta osapuolten oikeuksien varmistamiseksi. Asetuksen sisältämät erilaiset suojaustoimet varmistavat sen, että keskenään kilpailevat perusoikeudet ovat tasapainossa.

10.2 Oikeus elämään, yksityiselämän suoja ja tietosuojat

Esitys on merkityksellinen erityisesti perustuslain 7 §:ssä säädetyn oikeuden elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan kannalta. Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artiklan mukaan jokaisen oikeus elämään on suojattava laissa. Sääntely on merkityksellistä myös 21 §:n turvaamien hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeiden sekä 22 §:n mukaisen perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien turvaamisesta koskevan velvoitteen kannalta. Perustuslain 21 §:n lisäksi oikeudesta hyvään hallintoon säädetään EU:n perusoikeuskirjan 41 artiklassa. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen mukaan lukien oikeus henkilökohtaiseen turvallisuuteen (ks. esim. PeVL 6/2024 vp). Perusoikeusjärjestelmässä kysymys voi olla ääritapauksissa perustuslain 7 §:n mukaisen oikeuden henkilökohtaiseen turvallisuuteen suojaamisesta (PeVL 6/2024 vp, PeVL 99/2022 vp). Oikeudella henkilökohtaiseen turvallisuuteen korostetaan julkisen vallan positiivisia toimintavelvoitteita ihmisten suojaamiseksi rikoksilta ja muilta heihin kohdistuvilta oikeudenvastaisilta teoilta (ks. PeVL 44/1998 vp). Esityksellä on vaikutusta myös perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan kannalta henkilötietojen suojaan, josta on lisäksi säädetty EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 16 artiklassa.

Esityksen mukaan automaattisia hakuja DNA-, sormenjälki-, kasvokuva- ja poliisirekisteritietojen viitenumeroihin sekä ajoneuvorekisteriin voisi tehdä, kun on kyse kadonneen henkilön etsinnästä rikostutkinnan yhteydessä. Kadonneella henkilöllä rikostutkinnan yhteydessä tarkoitetaan esityksessä muuta henkilöä kuin rikoksesta epäiltyä, jonka osalta on jo mahdollista tehdä vastaava kysely. Hakuja voisi tehdä vain yksittäistapauksissa ja haun tulee olla välttämätön. Esityksen mukaan poliisirekisterikyselyä ei voisi tehdä silloin, jos henkilön katoaminen tai menehtyminen johtuu humanitaarisista syistä. Kyselyjä voisi tehdä vain DNA-, sormenjälki-, kasvokuvatietoihin sekä ajoneuvorekisteriin. Rajaus on katsottu tarpeelliseksi, koska tilanteessa ei poliisirekisterikyselylle olisi riittäviä perusteita. Humanitaarisista syistä johtuva kyselyoikeus olisi myös rajoitettu vain poliisiin ja Rajavartiolaitokseen. Esitetty sääntely on täsmällistä ja tarkkarajaista. Kyse olisi kyselyjen kohteena olevien henkilöiden perustuslain 7 §:ssä tarkoitettujen henkilökohtaisen turvallisuuden suojaamisesta. Tällaisen vahvan intressin olemassaolon on perustuslakivaliokunnan mukaan yleensä katsottu muodostavan sellaisen perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävän syyn, joka valtiosääntöoikeudellisessa merkityksessä oikeuttaa perusoikeuden rajoittamisen, jos muutkin yleiset rajoittamisedellytykset ovat käsillä (ks. esim. PeVL 6/2024 vp, PeVL 99/2022 vp, PeVL 67/2010 vp, PeVL 5/1999 vp). Myös Euroopan ihmisoikeussopimus tunnistaa henkilökohtaisen turvallisuuden intressiksi, jonka perusteella yksityiselämän suojaan voi olla mahdollista puuttua, mikäli yksityiselämän suojaan tällaisissa tilanteissa kohdistuvat rajoitustoimenpiteet voidaan nähdä kokonaisarvioinnissa hyväksyttävinä ja välttämättöminä.

Ehdotetun sääntelyn näkökulmasta merkityksellinen on myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/1990) 8 artikla, jonka mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan. Euroopan unionin tuomioistuimen yhdistetyissä tapauksissa C-92/09 ja C-93/09 (Volker und Markus Schecke ja Eifert (2010)) antaman ratkaisun mukaan henkilötietojen suoja ei kuitenkaan ole absoluuttinen oikeus, vaan sitä tulee arvioida suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa. Rajoitusten on noudatettava perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa asetettuja edellytyksiä. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämisestä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen.

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

Myös perustuslakivaliokunta on painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden. Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, s. 8, PeVL 54/2014 vp, s. 2/II, PeVL 10/2014 vp, s. 4/II). Perustuslakivaliokunta on myös painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiin perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin, kuten esimerkiksi yleiseen turvallisuuteen liittyviin intresseihin, jotka voivat ääritapauksessa palautua henkilökohtaisen turvallisuuden perusoikeuteen (PeVL 5/1999 vp, s. 2/II). Lainsäätäjän tulee turvata yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. (PeVL 14/2018 vp, s. 8)

Ehdotettuun liikkumavaran käyttöön perustuva sääntely, joka mahdollistaisi lainvalvontaviranomaisten osallistumisen poliisirekisteritiedonvaihtoon, olisi perusteltua rajatylittävän rikollisuuden ennalta estämisen, selvittämisen ja paljastamisen kannalta sekä perustuslain 21 §:n mukaisen oikeusturvan ja hyvän hallinnon edistämiseksi rikostutkinnan yhteydessä. Kadonneiden henkilöiden tietoja koskeva EPRIS-järjestelmän käyttö rajattaisiin koskemaan niitä tilanteita, joissa se on perusteltua kyseessä olevien henkilöiden perustuslain 7 §:n mukaisen henkilökohtaisen turvallisuuden suojan kannalta. Ehdotetut säännökset ja Prüm II -asetuksen säännökset kokonaisuutena varmistaisivat sen, että yksityiselämän suojaan ja henkilötietojen suojaan kohdistuvat rajoitukset olisivat välttämättömiä ja oikeasuhteisia sääntelyn tavoitteen kannalta ja täyttävät perustuslain 10 §:n mukaisten oikeuksien yleiset rajoittamisen edellytykset.

10.3 Tietojen käyttötarkoitussidonnaisuus

EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelyn tulee olla asianmukaista ja tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten. Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteeseen kuuluu olennaisena osana se, ettei henkilötietoja voida myöhemmin käsitellä tavalla, joka on yhteensopimatonta alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa. Perustuslakivaliokunta on korostanut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimusta. Tietojen käyttämiseen varsinaisen keräämis- ja tallettamistarkoituksen ulkopuolelle jääviin tarkoituksiin on perustuslakivaliokunnan mielestä laajojen biometrisiä tunnisteita sisältävien rekisterien yhteydessä ollut syytä suhtautua kielteisesti. Käyttötarkoitussidonnaisuudesta voidaan tällöin tehdä vain täsmällisiä ja vähäisiä luonnehdittavia poikkeuksia. Sääntely ei saa johtaa siihen, että muu kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvä toiminta muodostuu rekisterin pääasialliseksi tai edes merkittäväksi käyttötavaksi (ks. mm. PeVL 37/2024 vp, PeVL 40/2021 vp, PeVL 15/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, PeVL 14/2017 vp sekä passilain muuttamista koskeva PeVL 14/2009 vp).

Ehdotetussa sääntelyssä poliisirekisteritietojen vaihtoon osallistumisessa tietojen käyttötarkoitus ei muuttuisi siltä osin kuin on kyse rikoksesta epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden tiedoista. Poliisirekisteritietojen automaattiseen vaihtoon osallistuvien jäsenvaltioiden on varmistettava sellaisen kansallisten poliisirekisterihakemistojen saatavuus, jotka sisältävät niiden rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi perustettujen kansallisten tietokantojen epäiltyjen ja tuomittujen henkilöiden biografisten tietojen joukkoja.

Ehdotetussa sääntelyssä kysely voitaisiin myös tehdä toisten jäsenvaltioiden DNA-, sormenjälki- ja kasvokuvien viitetietoihin sekä ajoneuvorekisteritietoihin, kun on kyse kadonneesta

henkilöstä tai vainajien tunnistamisesta humanitaarisista syistä. Näissä tilanteissa on muusta käyttötarkoituksesta kuin edellä mainittujen tietokantojen sisältämien henkilötietojen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta. Rikosasioiden tietosuojalain 5 §:n 2 momentin mukaisesti rikoksen ennalta estämiseksi, selvittämiseksi tai paljastamiseksi kerättyjä henkilötietoja saa käsitellä muuhun tarkoitukseen vain, jos käsittelystä säädetään laissa. Prüm II -asetuksen mukaan jäsenvaltion tulee antaa toisen jäsenvaltion viranomaiselle pääsy kyseisiin tietokantoihin, jotka on kansallisesti perustettu rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja tutkimista varten.

Jäsenvaltio saa kuitenkin pääsyn vain mainittujen tietokantojen viitetietoihin. Mahdolliset lisätiedustelut jäsenvaltiot hoitavat kahdenvälisesti noudattaen Euroopan parlamentin ja neuvoston jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja neuvoston puitepäätöksen 2006/960/YOS kumoamisesta annettua direktiiviä (EU) 2023/977. Direktiivi on kansallisesti laitettu täytäntöön lailla Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta (806/2024), mikä tuli voimaan 20.12.2024. Ajoneuvotietojen osalta ei luovuteta vain viitetietoja. Jos ajoneuvon tietoja kysytään rekisterinumerolla, niin vastauksena toimitetaan tiedot tai tieto siitä, että tietoja ei löydy. Ehdotetuissa 6 §:n säännöksissä mahdollisuus hakea tietoja EPRIS-järjestelmän kautta rajattaisiin lisäksi yksityiskohtaisilla ja tarkkarajaisilla säännöksillä siihen, mikä on välttämätöntä kyseisessä pykälässä säädettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Siten ehdotettu poikkeus henkilötietojen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta ei muodostuisi tietokantojen merkittäväksi käyttötarkoitukseksi. Ehdotettu sääntely täyttäisi myös tältä osin perustuslain 10 §:n mukaisen yksityiselämän suojan rajoittamisen osalta välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden vaatimukset.

Hallitus katsoo edellä esitetyillä perusteilla, että esitys on sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi ehdotettu laki voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon, koska esitys sisältää arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen liittyvää sääntelyä ja sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta.

Ponsi

Koska Prüm II -asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta eurooppalaisessa poliisiyhteistyössä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan täydentävät säännökset automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä sekä neuvoston päätösten 2008/615/YOS ja 2008/616/YOS ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/982 (*Prüm II -asetus*) soveltamisesta.

2 §

Kansalliset yhteyspisteet ja toimivaltaiset viranomaiset

Prüm II -asetuksen 6, 11 ja 20 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste on keskusrikospoliisi.

Prüm II -asetuksen 16 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste on Liikenne- ja viestintävirasto.

Prüm II -asetuksen 26 artiklassa tarkoitetut kansalliset yhteyspisteet ovat poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos.

Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos ovat toimivaltaisia viranomaisia Prüm II -asetuksen nojalla tapahtuvassa tietojenvaihdossa. Niillä on oikeus saada DNA-tietoja, sormenjälkitietoja, kasvokuvatietoja ja ajoneuvorekisteritietoja rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi.

3 §

Poliisirekisterit ja poliisirekisteritietojenvaihto

Poliisirekistereillä tarkoitetaan poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen rekistereitä, jotka on perustettu rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja tutkimiseksi ja jotka sisältävät rikoksesta epäiltyjä ja tuomittuja koskevia tietoja.

Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos osallistuvat toimivaltaisina viranomaisina Prüm II -asetuksen 5 jaksossa säädettyyn poliisirekisteritietojen vaihtoon.

4 §

Poliisirekisterihakemistot

Rekisterinpitäjä valitsee poliisirekistereistä ne kansalliset tietokannat, joista laaditaan kansalliset poliisirekisterihakemistot.

Poliisirekisterihakemiston kautta tapahtuvan tietojenvaihdon piiriin kuuluvista tiedoista säädetään Prüm II-asetuksen 25 artiklassa.

5 §

Poliisirekisteritietojen automaattinen haku

Poliisirekisteritietojen automaattisesta hausta säädetään Prüm II -asetuksen 26 artiklassa.

6 §

Poliisirekisteritietoja koskevat pyynnöt ja vastaukset

Kansallisten poliisirekisterihakemistojen automaattista hakua koskevasta pyynnöstä ja siihen annettavasta vastauksesta säädetään Prüm II -asetuksen 28 artiklassa.

7 §

Kadonneet henkilöt ja tunnistamattomat vainajat

Poliisi saa tehdä Prüm II -asetuksen mukaisia kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin ja poliisirekisterihakemistojen tietoihin, jos se on välttämätöntä kadonneiden henkilöiden etsimiseksi rikostutkinnan yhteydessä.

Poliisi ja Rajavartiolaitos saavat tehdä Prüm II -asetuksen mukaisia kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin tietoihin, jos se on välttämätöntä tilanteissa, joissa henkilön henki tai terveys on muusta kuin rikoksesta johtuvasta syystä uhattuna.

Poliisi saa tehdä Prüm II -asetuksen mukaisia kyselyjä sormenjälki-, DNA- ja kasvokuvarekistereiden sekä ajoneuvorekisterin tietoihin, jos se on välttämätöntä vainajan tunnistamiseksi.

Oikeus kyselyjen tekemiseen on vain sillä henkilöllä, jonka työtehtävien hoitaminen välttämättä edellyttää tiedon käyttöä.

Niiden sormenjälki-, DNA- tai kasvokuvatietojen poistamisessa, jotka on hankittu vertaamista varten, noudatetaan, mitä poliisin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 34 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään. Henkilötietojen poistamisesta säädetään lisäksi Prüm II -asetuksen 51 artiklassa.

8 §

Henkilötietojen käsittely

Sen lisäksi, mitä Prüm II -asetuksessa ja tässä laissa säädetään, henkilötietojen käsittelystä poliisiin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin tehtävissä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019) ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

Lisäksi henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), tietosuojalaisissa (1050/2018) sekä henkilötietojen käsittelystä

rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018).

9 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan poliisin henkilötietojen käsittelystä annetun lain (616/2019) 30 § ja 33 §:n 8 momentti sekä
muutetaan 44 §:ää seuraavasti:

44 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen Prüm II -asetukseen perustuvan henkilötietojen käsittelyn osalta

Sen lisäksi, mitä 42 §:ssä säädetään, jokaisella on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua varmistamaan, että sellainen häntä koskevien henkilötietojen käsittely, joka perustuu automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä sekä neuvoston päätösten 2008/615/YOS ja 2008/616/YOS ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2024/982 (*Prüm II -asetus*), tapahtuu lainmukaisesti. Tätä tarkoitettava pyyntö on esitettävä tietosuojavaltuutetulle tai poliisille noudattaen, mitä 41 §:n 2 momentissa säädetään. Poliisille esitetty varmistuspyyntö on toimitettava viipymättä tietosuojavaltuutetulle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 16.4.2026

Pääministeri

Petteri Orpo

Sisäministeri Mari Rantanen

2.

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan poliisin henkilötietojen käsittelystä annetun lain (616/2019) 30 § ja 33 §:n 8 momentti sekä
muutetaan 44 §:ää seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

*Henkilötietojen luovuttaminen Prümin
sopimuksen ja Prüm-päätöksen nojalla*

*Belgian kuningaskunnan, Saksan (kumotaan)
liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan,
Ranskan tasavallan, Luxemburgin
suurherttuakunnan, Alankomaiden
kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan
välillä rajat ylittävän yhteistyön
tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat
ylittävän rikollisuuden ja laittoman
muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn
sopimuksen (SopS 54/2007), jäljempänä
Prümin sopimus, ja rajatylittävän yhteistyön
tehostamisesta erityisesti terrorismin ja
rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi
tehdyn neuvoston päätöksen 2008/615/YOS,
jäljempänä Prüm-päätös, nojalla
tapahtuvaan DNA-tietojen,
sormenjälkitietojen ja
ajoneuvorekisteritietojen luovuttamiseen
osumahaun perusteella sovelletaan, mitä
Prüm-päätöksen 3, 9 ja 12 artiklassa
säädetään.*

*Sen lisäksi, mitä Prüm-päätöksen 5, 10 ja 14
artiklassa säädetään, 1 momentissa
tarkoitettun osumatiedon jälkeiseen
henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan
tämän lain 25 §:ää.*

33 §

*Rikosasiaan liittyvien henkilötietojen
poistaminen*

Prümin sopimukseen ja Prüm-päätökseen perustuvaa tietojen käsittelyä koskevat lokitiedot ja valvontatiedot säilytetään ja poistetaan noudattaen Prümin sopimuksen 39 artiklan 4 ja 5 kohtaa sekä Prüm-päätöksen 30 artiklan 4 ja 5 kohtaa.

(kumotaan)

44 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen Prümin sopimukseen ja Prüm-päätökseen perustuvan henkilötietojen käsittelyn osalta

Sen lisäksi, mitä 42 §:ssä säädetään, jokaisella on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua varmistamaan, että häntä koskevien henkilötietojen Prümin sopimukseen ja Prüm-päätökseen perustuva käsittely tapahtuu lainmukaisesti. Tätä tarkoittava pyyntö on esitettävä tietosuojavaltuutetulle taikka poliisille tämän lain 41 §:n 2 momentin mukaisesti. Poliisille esitetty varmistuspyyntö on toimitettava viipymättä tietosuojavaltuutetulle.

44 §

*Tarkastusoikeuden toteuttaminen **Prüm II -asetukseen** perustuvan henkilötietojen käsittelyn osalta*

Sen lisäksi, mitä 42 §:ssä säädetään, jokaisella on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua varmistamaan, että sellainen häntä koskevien henkilötietojen käsittely, joka perustuu automaattisesta tietojen hausta ja tietojenvaihdosta poliisiyhteistyössä sekä neuvoston päätösten 2008/615/YOS ja 2008/616/YOS ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2024/982 (Prüm II -asetus), tapahtuu lainmukaisesti. Tätä tarkoittava pyyntö on esitettävä tietosuojavaltuutetulle tai poliisille noudattaen, mitä 41 §:n 2 momentissa säädetään. Poliisille esitetty varmistuspyyntö on toimitettava viipymättä tietosuojavaltuutetulle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.
